

Előfizetési díj:

Negyedévre ..... 1 frt
Félévre ..... 2 frt
Égész évre..... 4 frt

Egyes szám 20 kr.

Megjelen havonként
kétyszer.

HERKULES

SZERKESZTIK:

PORZSOLT JENŐ

PORZSOLT KÁLMÁN

Szerkesztőség
és
kiadóhivatal

Budapest, Rökk-Szilárd
utca 4.

Kéziratokat vissza nem
küldünk.

Az „Achilles“ Sport-Egylet, az „Aradi Korcsolyázó-Egylet, a „Balaton-Egylet“, a „Beregszászi Korcsolyázó-Egylet,“ a „Budapesti, hegyvidéki turista-Egylet,“ a „Budapesti Korcsolyázó-Egylet,“ a Budapesti Torna-Egylet,“ a „Debreczeni Korcsolyázó-Egylet,“ a „Debreczeni Torna-Egylet,“ az „Egyetemi Athletikai Club,“ „Első Magyar Vivő-Egylet,“ az „Érsekújvári Vivő- és Torna-Egyesület,“ a „Fertői Csónakázó-Társaság,“ a „Győri Csónakázó-Egyesület,“ a „Kassai Korcsolyázó-Egylet,“ a „Kolozsvári Athletikai Club,“ a Kolozsvári „Korcsolyázó-Egylet,“ a „Föv. Vivő-Club,“ a „Körmendi Athletikai Club a Kunszentmártoni Csónakázó-Korcsolyázó-Egylet,“ a „Magyar-Ovári Torna- és Vivő-Egylet,“ a „Marosvásárhelyi kerékpár-Egylet,“ a „Makói Torna-Egylet,“ a „Maros-Vásárhelyi Korcsolyázó-Egylet,“ a „Lévai Torna- és Vivő-Egylet,“ a „Lőcsei Korcsolyázó-Egylet,“ a „Maros-Vásárhelyi Torna-Egylet,“ a „Nagy-Bányai Korcsolyázó-Egylet,“ a „Nagy-Enyedi Korcsolyázó-Egylet,“ a „Nagy-Kanizsai Torna-Egylet,“ a „Nagy-Kállói Korcsolyázó-Egylet,“ a „Nemzeti Hajós-Egylet,“ a „Neptun Budapesti Evező-Egylet,“ az „O-Becsei Kerékpár-Egyesület,“ az „O-Budai Torna-Egylet,“ a „Pécsi Athletikai Club,“ a „Pozsonyi Hajós-Egylet a „Pozsonyi Torna-Egylet,“ a „Privigyei Korcsolyázó-Egylet,“ a „Rimaszombati Korcsolyázó-Egylet,“ a „Sátoralja-Ujhelyi Korcsolyázó-Egylet,“ a „Selmeczi Akadémiai Athleta-Club,“ a „Soproni Korcsolyázó-Egylet,“ a „Szabadkai torna-Egylet,“ a „Szarvasi Korcsolyázó-Kör,“ a „Szegedi Csónakázó-Egylet,“ a „Szegedi Korcsolyázó-Egylet,“ a „Szegedi Torna-Egylet,“ a „Székely-Udvarhelyi Korcsolyázó-Egylet,“ a „Székesfehérvári Korcsolyázó-Egylet,“ a „Temesvári Korcsolyázó-Egylet,“ és az „Ujvidéki kerékpár- (Bicycle-Egyesület,“ a „Pápai korcsolya-egylet,“ a „Torontál korcsolyázó és hajós-egylet,“ „Szeged Ke-rékpár-egyesület,“ „Sportkedvelők köre“ „Veszprémi torna egylet,“ „Tordai korcsolyázó-egylet“ „Budapesti Torna-Club“ „Zsombolyaiathletikai club“

HIVATALOS KÖZLÖNYE.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter ö nagyméltósága 47,020. számú rendeletével ajánlja e lapot Magyarország összes tanintézetének.

KORCSOLYÁZÁS.

A „Budapesti korcsolyázó-egylet“ versenye.

(1891. január 18-án.)

Évek óta hangoztatjuk, hogy a főváros sportegyletei közt egy sincs, melyik a felkarolt testgyakorlat érdekében oly szerencsés körülmények közt oly sokat produkálna, mint a mostani versenyek rendezője.

A budapesti korcsolyázó-egyletnek érdeme, hogy a korcsolyázás nemcsak a fővárosban, hanem az egész országban a legáltalánosabban üzött sport. Az egylet alapszabályai, csarnoka, pályafenntartása szolgált csaknem mindenjegylet példányául, sőt ujabban az iskolai pályák készítését is.

A sok, megérdemelt dicséret mellett gáncsolódásunknak csak az volt az oka, hogy a versenyek rendezésében nem járt buzgó példával elől. — Ma már e téren is igaz elismeréssel adózhatunk.

Az idei korcsolya-verseny kielégítő sikere bizonynyal ujjabbnak veti meg alapját.

A verseny délutánján oly nagy közönség volt a jégen, melyet még nem látott az egyleti pálya. De e nagy közönség fele nem sport közönség, ezeket a versenyt nem érdekli, sőt untatja. Maga is alig tud korcsolyázni, főleg nem is zért jár ki, hanem látni és láttatni. Ugyde az egyleti intézőket e sport szempontból számba nem vehető közönség közönye ne feszélyezze. Ilyen minden város jegén a fél közönség, de a másik fél öröme és

szórakozása lelkesítse az egyletet a versenyek rendezésére.

Kérnök egyszersmind a választmányt, hogy a versenyeket a versenynap előtt a szokott hat héttel előbb írja ki, nehogy, mint most is megtörtént, a versenyzők csufolkodhassanak e sportszerűtlenség ellen.

A verseny rendezéséről a legnagyobb dicsérettel kell megemlékeznünk úgy a helyes vezetés, elrendezés, indítás, időmérés, mint a közönség zavartalan magaviseletéről.

A sikversenypálya széles és helyes ovális alakú volt. A versenybíráknak a csarnokkal szemben egy eltolható emelvény volt készítve. — A sikversenyek lefolyása után a pályabírák emelvénye körül zártak el egy nagy tért a műkorcsolyázók számára. Ezt a jeget azonban a verseny előtt a közönség nagyon megrongálta. Általában jó, kemény volt a jég.

A versenybírótság a következőleg alakult meg:

Dr. Busbach Péter elnök; Stuller László, Darányi Kálmán, Hegedüs Kálmán, Rohonczy Gedeon; pöttág Maurer Mór. Indító: Ehrlich János. Időmérő: Földváry Tibor.

I. Megnyitó verseny: a kijelölt pályán egyszer körül. (Körülbelül 400 méter.) Első, második és harmadik beérkezőnek emléktárgy. Neveztek: Rödler Károly, Kanitz Henrik, Kuntz Richard, Alkér Ernő, Lucius Károly.

Első lett Lucius 53²/₅ mp. alatt, második Kanitz 59²/₅ mp. — Az eredmény nagyon gyenge. De nem is lehet hozzá szólni, mert az egylet által nyomtatott versenysorozatban a távolság „körülbelül“ tétetik 400 méterre.

II. Ifjúsági verseny: kijelölt pályán egyszer körül. Első, második és harmadik beérkezőnek emléktárgy. Neveztek: Pollák Sándor, Joob Aladár, Tóth Jenő, Grill Lajos, Hollefreund Béla, Kún Tibor, Landau Ferencz.

Első Joob 56³/₅ mp. alatt, második Grill, harmadik Pollák. Az eredmény, hasonlítva a felnőttekéhez jó. A jövő sportnemzedék szép reményekre jogosít. A fiuk mind igen szépen siklottak a jégen.

III. Nagy sik-verseny: (Record verseny) 1 ango mértföld (1609 méter). Első, második és harmadikna

emléktárgy. Ezenkívül elsőnek aranyérem, ha a távolságot $4\frac{1}{2}$ percnel rövidebb idő alatt futja be. Neveztek: Áldassy Imre, Sachar Mihály, Kanitz Henrik, Gresznaryk Aladár, ifj. Sándy Gyula, Barna.

Első lett Áldassy igen szép szorítással 4 p. $10\frac{3}{5}$ mp. alatt, így a kitzűzött nagy időn belül érkezett be. Jó. Második Kanitz 4 p. 11 mp. alatt. A futásban is csak jó idő volna a 4 p. 30 mp. a legjobb 4 p. $12\frac{3}{5}$ mp. mellett. A korcsolya eredmények közt (a legjobb 3 p. $2\frac{3}{5}$ mp.) rossz a 4 p. $10\frac{3}{5}$ mp. és nem érdemel arany-érmet. E verseny Kanitz és Áldassy változó vezetésével a legérdekesebb volt.

IV. Verseny hátrafelé: (300 m.) Elsőnek és másodiknak emléktárgy. Neveztek: Áldassy Imre, Lucius Károly. Áldassy kiállván, Lucius 1 p. $7\frac{3}{5}$ mp. alatt érkezett be.

V. Müverseny: a) Iskola korcsolyázás versenydíjjal, b) Szabad választás szerinti korcsolyázás 5 percnyi maximális időtartammal, — három versenydíj. Neveztek: Raichl József, Földváry Tibor, Ehrlich János, Hurst Theofil, Palkovits Adolf.

Földvárynak dicséretére legyen mondva, hogy kitűnő szépen bemutatta az előírt iskolai gyakorlatokat, hanem a díjra nem pályázott. A versenyzők a könnyű gyakorlatokat mind megcsinálták, legjobban Palkovits, ki első díjat nyert, utána Raichl, ki másodikat. A harmadik díj Ehrlichet illette volna, de ő lemondva róla, Hurst kapta.

A szabadon választott gyakorlatokban Földváryt a közönség többször zajosan megéljenezte. Az a könnyedség, melyel Földváry a legnehezebb gyakorlatokat is bemutatta, valóban meglepő, kár, hogy csak 5 perczig gyönyörködhattunk változatos mutatványaiban, s az általa oly sok változatban csinált prófétamarsokból keveset mutathatott be. Az első díjat kevés versenyző érdemi úgy meg mint Földváry az itt nyertet. A másodikat Ehrlich nyerte, a harmadikat Raichl, Palkovits az iskolai gyakorlatok győztese, ki itt is a legnehezebb gyakorlatokat végezte, bár kissé erőltetett kézmozdulatokkal kísérve, kiesett a versenyből.

Általában mindegyik versenyző dicséretet érdemel szabatos, tetszetős mutatványaiért. De különösen ki kell emelnünk az angol Hurst-nak versenyését, ki ifjabb versenyző társainak atyja lehetne, s oly friss erővel korcsolyázik, mint bármelyikük. Erre is csak angol képes. A mi férfaink, ha a 40-en túl vannak, tekintélyüket féltik, ha a testgyakorlatot sportszerűen űzik. — A mostani versenyekben is sokan azért nem vettek részt, mert gyermekifjak is versenyeztek.

Különösen sajnáljuk, hogy műkorcsolyázóink legjobbjai, mint Cherny és Tergovcsics nem versenyeztek.

VI. Páros tánc-verseny: Jackson Haynes keringőben. Ur és hölgyből álló párok számára. Emléktárgy a két legjobb tánczó párnak. Betét nincs. E versenyre elégséges a trombitaszó után jelentkezni a bírói emelvényénél.

Az első díjat nyerte Jungfer kisasszony Rohonczy Gedeonnal, a másodikat Münnich J. kisasszony Palkovits A.-val, a harmadikat Tóth Ilona Münnich N.-nel. Sajnos, hogy itt is sokan a legjobb korcsolyázó hölgyek közül nem versenyeztek. Az is kár volt, hogy a keringőt is meghatározták, mert így az egyszerű Jackson Haynes keringőnél nehéz megítélni, hogy ki a legjobb tánczos a jégén.

A sikerült versenyeket nem sikerült tüzijáték követte, melyen azonban jól mulatott a közönség.

—ő.

Korcsolya-versenyek. A bécsi korcsolya-egylet jan. 25. tartotta versenyeit, melyekre Budapestről Földváry Tibor, Cherny Lajos és Porcsolt Gyula utaztak föl. A versenyekben nem vehettek részt, mert csak a német osztrák korcsolya szövetség tagjai versenyezhettek, de Földváry Tibor műkorcsolya-figurái általános sensatiót keltettek s a most készülő új korcsolyakönyv számára Földvárynak néhány figuráját azonnal lejegyezték. *Diamantidi*, egyike a legjobb bécsi korcsolyázóknak, ez alkalommal a budapesti korcsolya-egyletnek emlékül küldött egy fényképet, mely a bécsi korcsolyapályát ábrázoló olajfestménye után készült. Általában a budapesti vendégeket a bécsiek igen rokonszenves fogadtatásban részesítették. A mester-séges jégpálya, melyen a versenyeket tartották, meglehetősen rossz karban volt. A versenyek két részre oszlottak; az első rész öt sikversenyből s egy akadály-versenyből, a második pedig négy „műverseny“-ből állott. A versenyek lefolyása a következő volt: I. Egyleti verseny. Távoltság 800 méter, első Pollak Frigyes, második Krenn Pál. — II. Junior-verseny. Távoltság 800 méter. I. Lisowsky Antal, II. Klement Alfréd. — III. Nagy sikverseny, Távoltság 1600 mtr. I. Schilling Ferencz, II. Galler Armin. — IV. Rák-verseny. Hátrafelé korcsolyázás. Táv. 800 mtr. I. Meidinger Richard, II. Konrath Richard. — V. Handicap. Táv. 1600 mtr. I. Galler Armin. — VI. Nagy akadály-verseny. A versenypálya 800 mtr. hosszú volt, melyen nyolcz akadály volt felállítva I. Klement Alfréd. Ezután következett a program második része a műkorcsolyázás versenyével. A kezdő műkorcsolyázók versenyében a könnyebb iskola-gyakorlatok végzése tüzetel ki feladatul; az első díjat Klement Alfréd, a másodikat Hügel Gusztáv nyerte. A nagy műversenyben, mely már nehezebb figurák kivételét követelte, Zachariades György győzött. Szép látványt nyújtott a „páros műverseny“, melyben egy férfi egy nővel összefogóva versenyzett más párokkal: első díjat nyertek Steinhauser Paula és Blaker Alfréd, második díjat pedig Oblath Matild és Seybert Victor.

Iskolai korcsolyázás. A főváros tanácsa betiltotta egy közelebről kelt rendelet által az iskolai vagy magán korcsolyapályáknak a vízvezeték útján való készítését. A rendelet a vizpazarlás mellett felemlíti, hogy bajt okoz az is a pályák készítésénél, hogy a vízvezeteki tüzscapok befagnak a használat által s tűz esetében nem lesznek használhatók. — Milyen örömmünk telt Csáky miniszter rendeletében; mit szóljunk a másikhoz?! És még a »Herkules« mult számában N. ur azt is meri kérni, hogy a főváros ingyen korcsolya-pályákat rendezzen be! Hisz pénzért sem ad vizet a miniszter által elrendelt korcsolya pályák készítéséhez! Azonban azt is fel kell említenünk, hogy mint halljuk, a rendelet a vízvezeteki igazgatóság sürgetésére adatott ki s a tanügyi osztály vezetője Alkér tanácsos ur az iskolai pályák ellen mit sem szólt, sőt helyeselte ezek készítését.

A kapuvári korcsolya-egylet ellen panaszt emel a »Rákaköz«, hogy rosszul gondozza a jégpályát s a legkedvezőbb időben a hanyagság miatt nem használhatja az egylet a pályát.

A veszprémi korcsolya-egylet jan. 18-ikára jégünnepélyt hirdetett; megtartásáról eddig nem kaptunk értesítést.

A kassai korcsolya-egylet pénztárnokot változtatott: Hensch Ernő helyett Quirzfeld lett a pénztárnok.

A kolozsvári korcsolya-egylet jege az idén is igen jól volt gondozva s sok napon folyt a mulatság. Az egylet ez idén is alkalmazta a villamos világítást.

Uj korcsolya-egylet alakult Zsablyán, Békésmegyében. A znióváraljai korcsolya-egylet jan. 17-én a zniói vendéglő nagytermében zártkörű táncestélyt rendezett.

Az aradi korcsolyázó-egylet, tekintettel azon körülményre, hogy a jégpálya nem bír elég terjedelemmel ahhoz, hogy a nagyszámú korcsolyázók rajta kényelmesen áldozhassanak a nemes sportnak, — a jégpályát már a jövő évben tetemesen megnagyobbíttatja, ami bizonyára örvendetes meglepetés a jég-sport kedvelőire.

TORNA.

Ujabb torna-enquete a ministeriumban.

Csáky Albin gróf vallás- és közoktatási minister-től a „Herkules” két szerkesztője: Porzolt Kálmán és Jenő a következő meghívót vették:

A f. iskolai év végére tervezett országos ifjusági tornaverseny programjának végleges megállapítása céljából egy szűkebb körű értekezlet fog megtartatni, melyre Tekintetes Uraságot ezennel meghívom oly felkéréssel, hogy a „Nemzeti Tornaegylet” által ez ügyben felhívásomra készített javaslatnak idecsatolt másolatát addig is, míg az értekezlet helyét és idejét megjelölöm, előlegesen áttanulmányozni sziveskedjek.

Budapesten, 1891. évi január hó 15-én.

Gr. Csáky.

A Nemzeti tornaegylet javaslatát sem érdekesnek, sem érdemesnek nem tartjuk a teljes közlésre. Leglényegesebb részeit azonban, melyben tulajdonképen a tornaversenyéről szól, itt közöljük:

Utasítás.

Tekintettel az ügy nemzeti fontosságára és arra, hogy az ünnepélyen szegényebb sorsú tanulók is részt vehessenek, kívánatos volna az utazási díjak tetemes leszállítása. Így van ez külföldön is, pl. Poroszországban a hol már 10 személy (tornász) utazásakor minden tanuló — beleértve a vezető tanárt is — az oda és visszautazásért csak egy katonai jegyet vált. (Porosz ministeri rendelet alapján érvényes az összes állami vonalakra.) Reméljük, hogy a nagymélt. kereskedelmi minister ur ezen alkalommal hasonló kedvezményben fogja a tornaünnepélyen résztvenni óhajtó tanuló ifjuságot részesíteni, mert ellenkező esetben sajnálattal kellene majd tapasztalnunk, hogy a tanuló ifjuság legnagyobb része egyedül azért nem jelent meg az ünnepélyen, mert az utazási költséget nem bírta fedezni.

Körvezető bizottsági tag.

A budapesti rendező bizottság minden kör számára egy-egy tagot küld ki, a ki annak az ünnepély tartama alatt mindennemű felvilágosítással és utasítással szolgál.

Lakás.

A résztvevő tanulókat véleményünk szerint a városi és állami iskolák tornacsarnokaiban lehetne elhelyezni. Használható volna 21 városi elemi iskolának, a IV. ker. kegyesrendi és az V. ker. állami főgymnasiumnak s végül az V. ker. főreáliskolának torna csarnoka, összesen tehát 25 csarnok, melyekben — mindegyikre átlag csak 30 személyt számítva — 750 tanuló lenne elhelyezhető. A szükséges ágyakat a hadseregtől lehetne kölcsön kérni.

Ha a felsorolt 25 helyiség szűknek bizonyulna, akkor Budapest főváros közönségét és a tágasabb helyiségekkel bíró egyleteket kellene a tanuló ifjuság elhelyezésére felkérni.

Budapest jobbparti oldala (Buda) nézetünk szerint nem kevésbé alkalmas arra, hogy a tanuló ifjuság bármely része ott elszállásoltassék.

Élelmezés.

Felhívandók volnának az előkelőbb vendéglősök, hogy hajlandók-e az ifjuságot az ünnepély tartama alatt ingyen étkezésben részesíteni s ha igen, számszerint hány tanulót? Az étkezés igazoló jegyek felmutatása mellett történnék, melyek első sorban a szegényebb sorsuak közt volnának kiosztandók.

Programm a középiskolai tanulók számára.

Az ünnepélyre jelentkező tanulók számának tekintetbe vételével állítandó össze az ünnepély (verseny) tárgyát képező gyakorlatok végleges programja, mely azon utasítással küldendő február hó elején az illető középiskoláknak, hogy a kijelölt gyakorlatokat szigoruan az adott vezérszók szerint gyakoroltassák be

A gyakorlatok programja lehetőleg rövid legyen, hogy mindenkire rá kerüljön a sor, — versenyek és játékok is tarthatók legyenek és az ugynevezett szergyakorlatokra is idő maradjon.

A programm lehetne pl. a következő:

1.) 4 iskola növendékei által versenyképen végzett rendgyakorlatok, még pedig egy időben és úgy, hogy 2 iskola növendékei tornászati, 2 pedig katonai rendgyakorlatokat mutatnának be.

2.) Közös felvonulása az összes növendékeknek a szabad gyakorlatok kiviteléhez nyitott oszlop felállításba. Egy-egy oszlop 80 növendékből állna.

3.) Az összes növendékek által végzett tagszabadgyakorlatok helyben és helyről, úgy, hogy néhány gyakorlatnál az oszlopok váltakozva ellentétes irányban is kezdenék a mozdulatokat.

4.) Szertornázás. A résztvevő tanulók számához képest a szertornázás, mint csapat vagy, mint osztálytornázás lenne végzendő; legelőbb 4 osztály a támfán, a korláton, lengőkötéssel tornázva, továbbá ugrási és futási gyakorlatokat és magas ugrást mutatva be. A többiek a középiskolai tantervre vonatkozó ministeri utasításokban foglalt gyakorlatokat végeznék.

5.) Egyenkénti versenytornázás (gyorsfutás, magasugrás, kötélmászás) a bejelentett versenyzők száma szerint a tér különféle helyein egyszerre.

6.) Több iskola által bemutatott játék, — és valamely új — a vidéki iskolákban alkalmazandó játéknak bemutatása egy fővárosi osztály által.

7.) Versenyek, melyek a M. T. szövetségének igazgatósága által elfogadott s mellékelt versenyszabályokban foglaltatnak, természetesen sokkal mérsékeltbb következményekkel.

Győztesek kitüntetése.

A győzteseket szalaggal ellátott koszorúkkal kérjük kitüntetni, esetleg emléktárgyak fognának kiosztatni. de mellőzendő volna minden viselhető jelvény, a mit a „M. T. szövetségének” igazgatósága által elfogadott versenyszabályok is kívánnak.

Programm a tornaegyletek szövetsége és az egyetemi hallgatók részére.

A „Nemzeti Tornaegylet” javaslatában külön versenyeket proponál a „Magyarországi tornaegyletek szövetsége” és ezzel együtt az egyetemi hallgatók részére. Ez a rész így hangzik:

A Magyarországi tornaegyletek szövetsége tornászati ügyeiről u. m. az egyes gyakorlatok megválasztá-

sáról, azok sorrendjéről és a versenyek rendezéséről szóval az egész program kidolgozásáról az állandó igazgató bizottság önmaga gondoskodik.

Ilyen program, a nélkül, hogy azt kötelezőnek vagy változhatatlannak nyilvánítanók, lehetne pl. a következő:

1) Fölvonulás 4-es sorokból álló oszlopokban, húzódás és ellenvonulás 8-as sorokba, nyitott felállítás.

2) Az egyes oszlopokban beosztás egyes és kettős sorokba.

3) Szabadgyakorlatok: különösen vivő és rohamlépésekkel összekötött kargyakorlatok.

4) Csapatokba sorakozás és a szerekhez indulás,

5) Csapat tornázás.

10 csapat a nyujtón

10 " a korláton

10 " a lovon végez gyakorlatokat, minden csapatban 15 tornász, a 30 ban együttvéve 450.

A többi csapatok az ugrásztalon, bakon, roham deszkán tornáznak s ugrást és rudugrást mutatnak be.

6) Versenyek és pedig:

a) két egyszerű népies tornagyakorlattal;

b) ötös gyakorlat (penthatlon) a versenyszabályok betartásával és pedig 3 népies és 2 tornászati.

7) Minta csapatornázás korláton előirt gyakorlatokkal, ha a különféle egyletekből legalább 5 csapat résztvétele bejelentetett.

A penthatlon győztese babékoszorúval és diszokmánnyal tüntetetik ki.

A győztes nyerőpontjait leginkább megközelítő 2 versenyző szintén részesül kitüntetésben, még pedig oklevelet és zöldlevél koszorút nyer.

A mi végre az egyetemi és más felsőbb iskolai hallgatókat illeti, miután ezek legnagyobb része vagy tornaegyletnek, vagy atletikai clubnak tagja: véleményünk szerint csak azon főiskolai hallgatók vehetnének részt az orsz. tornatünnepélyen, a kik vagy valamely tornaegyletnek, vagy pedig valamely atletikai clubnak tagjai.

A tornaszerek házi készítése.

(Két képpel.)

Méltán mondják, hogy a tornázás az iskolákra nézve drága tantárgy, mert a tornaberendezés sokba kerül. Közép számítással egy középiskolai berendezésre 800 frt egy elemi iskola számára 300 frt kell a mostani rendszer mellett. De van oly állami iskolai tornaterem berendezés, mely két ezer frtnál jóval többbe került, s kevés van, mely 1000 frtnál olcsóbb volna.

A drágaságnak két fő oka van: az egyik, hogy tanítóink nem tudnak kevés szerezni, vagy szer nélkül tanítani, a másik, hogy a szerek olcsó készítésére nem oktattatnak. Az első bajon, hiszem, hogy segíteni fog ezután jobb tornatanár képzésünk; sőt a másodikon is ez lesz hivatva segíteni, de a bizonytalan szép jövőig e sorok igyekeznek némi utmutatással szolgálni a tornaszerek olcsó, házi készítésére.

Egy arad-megyei kis város népiskolájában ezelőtt 16 évvel magam és a tanító faragtuk össze az egész tornaberendezést. És még milyen festői képet mutatott a tornatér a nagy hársfa körül! A mászópóznáknak val-

fenyő sudarokat 40 krajczárjával vettük. Szépen meggyalulva, a hársfa egyik magas ágához és a földben egy rossz gerendában erősítettük meg. A köteleket hasonlóképen az ágakon helyeztük el, mindegyiket más-más ágon, s hogy a fát kiméljük, a kötés helyére rongyokat göngyöltünk. Létrát nem csináltunk, hanem a tanító két nagy kazal-létráját használta, neki támasztva jól a fának. Ez volt a legotrombább szerünk, de pár gyakorlatra kielégítő.

A támaszgerendánk még messze tulszárnyalta a legdiszesebb tornateremben levő társát is, nem ugyan mű-

gondos készítése, hanem természetes jó tulajdonai által. Ez ugyanis egy öt méternyre egyenes, azután festőileg girbe-görbe tölgyfa-derékből készült. A görbeségét szerették legjobban a gyerekek, mert ott végig menni valóban nehéz volt.

Az ugró-deszka is jobban sikerült, mint reméltük. Egy lábvastag fenyődorongra szegeztük a deszkát, alul két lécczel össze szegezve. Rugalmasabb volt, mint a mester által készült. Az ugrásmérőt maguk a gyermekek csinálták, szegeket verve két léczbe.

A fabotokat magunk vágtuk az erdőben az uraság engedelmével s a gyerekek szépen kisimitották.

A karika-dobálásra a kardokat és karikákat is magunk készítettük. Labdákat a gyerekek maguk csináltak.

Igy az egész iskolai berendezés, ha jól emlékszem, 14—15 frtba került. A napokban láttam egy elemi iskolai torna berendezés költségvetését 253 frt árban. Mily különbség! Pedig az általunk berendezett tornaszerek mellett a gyermekek a kellő vezetéssel a legjobban erősíthetők.

De nemcsak az elemi, hanem a még drágább középiskolai tornaszerek is elkészíthetők így hazilag.

A legdrágább (80—90 frt) szer, a ló is összeállítható pár forintból. Persze tisztán fából, s nem lesz bórrel bevonva. A kápát hajlitott fából kell rá erősíteni a tömör testre, a lábakat erősen beékelni.

A nyujtót ágas fára kötjük, melyeknek bogait egyenlő magasban tartva, a földbe ássuk.

A nyujtó fáját azonban jó lesz aszálással csináltatni, hogy kezünket fel ne törje. A megerősítést lehet kötelekkel, vagy szeggel is eszközölni.

A függő szerek felállítására szükséges gerendák faragása kerül a legtöbbszörre. De, ha nincs rá pénzünk, ezek is egybe állíthatók faragatlan ágas fákból. S két nagy ágas fára rátéve egy erősebb gerendát, erre erősítjük fel a köteleket, póznákat, gyűrűhintát.

A korlátot sem nehéz egybeállítani, ha meglegszünk olyannal, melynek magassága s szélessége nem változtatható.

A gyűrűhinta karikáját igen jól helyettesíti egy darabka fa, melynek két végére kötjük a kötél két ágát.

Csak épen a köteleket kell készen venni, a többi szerszám nagyon olcsón, házilag beszerezhető. — Az így készített szerek talán nem oly diszesek, mint a mérge-drágán vásároltak, de nem is ez a fő, hanem, hogy használhatók legyenek.

Aztán tornareformunknak lényege éppen az lesz, hogy a szabadtéri gyakorlatok: a futás, járás, játékok, uszás, korcsolyázás lesznek a fő testgyakorlatok s nem a szertornázás; ekkor pedig a szerek kulturájával is alább kell hagyni.

Krisyorty Károly.

A „nemzeti tornaegylet” január 17-én este házi-versenyt rendezett, mely számos vendég jelentében igen szépen sikerült. A szabadgyakorlatokat Kampis Lajos egyl. tornatanár vezényelte; ezek után az általános szertornázás következett. Volt két verseny is, melyben a kötélmászás első díját Spitz János Ferencz nyerte el, míg a magas-távolugrásban Grossmann Armin győzött.

A makói tornaegylet Kónyai Kiss Albert vívómester, az arany érdemkereszt birtokosa vezetése mellett február 7-én a makói uri kaszinó helyiségében vívóestélyt rendez. Az előadást társasvacsora és táncz követi.

A Soproni torna- és tűzoltó-egylet tornászai február 1-én a tornacsarnokban zártkörű tánczvigalmat rendeznek,

ATHLETIKA.

Részvénytársaság a sport üzésére.

Zseniális eszmét valósít meg Győr intelligentiája: mulató részvénytársaságot alakít, mely Győr közelében egész sport-parkot létesít. Mihálkovich Tivadar kir. közjegyző s kiváló sportsmann áll Austerlitz Sándor gyárossal a mozgalom élén s már eddigelé mintegy 500 drb részvényt jegyeztek. Győr lakosain kívül mások is résztvehetnek a társaságban. A tervezetből — mit követendő például állítunk föl — a következőket közzöljük:

Alólírottak illetékes egyénektől nyert egyenes felhívásra, elhatároztuk, hogy Győrött — 1000 darab 20 forintos részvényre alapított részvénytársaság alakítását kísértjük meg; melynek célja volna egy a várostól —

annak belterületén — nyereendő kellő nagyságú helyen fővárosi modorban üdülő és mulató helyet alapítani.

Ezen üdülő és mulató hely állana egy 3600 □ méteres, zenepavillonnal ellátott múpályából, mely télen vízvezeteki vízzel a korcsolyázásnak, nyáron pedig a kerék-korcsolyázásnak, angol labdajátékoknak és a sport egyéb nemeinek szolgálna települ, körülveve mintegy 10,000 □ méter kiterjedésű kerttel; s mely pálya szélén egy műizléssel épített, nagyvárosiasan berendezett, poroszfalépitményű pavillon állana 200 személyre számított főtérrel, étkezde-, kávéházi- és egyéb mellék-helyiségekkel, a főtérrel tükörrablakkal a pályára, honnan úgy mint a kerti étkező helyiségből és a pályát körítő sétányokról, a pályán mulatók beláthatók.

Ezen egész berendezés 30 év múlva a város tulajdonába menne át, addig pedig a részvénytőke — kamatozás és törlesztés alá kerülne.

Ezen részvénytársaság nemcsak Győr város szépítését, sajnosan nélkülözött, nevéhez méltó mulatókert megteremtését s így a város polgárai és gyermekei egészsége megóvását czélozza, de kilátásba helyezi a teljes pénzügyi sikert is, mert Győrben versenytárs nélkül állana s tekintettel arra, hogy tisztviselői az alantásokon kívül — díjtalanul látandják el a teendőket, a jövedelem nagyrésze osztalék- és részvénytőke-törlesztésre szolgál.

Csak a Győrben most fennálló teljesen primitív berendezésű korcsolya-egylet jövedelmeire utalunk e tekintetben.

A korcsolyasport a nmélt. vallás- és közokt. miniszter ur ismeretes rendelete óta oly lendületet vett, hogy a tagok száma 700—800 közt van s az idei bevételek meg fogják közelíteni a 3000 frtot.

Miután pedig a korcsolya-egylet beolvadása a részvénytársaságba kétségen kívül áll, vállalatunk pénzügyi képe a következő:

Bevételek:

1. téli tagjegyekből 800 tag a 2 frt	1600 frt.
2. nyári tagjegyekből (kerék-korcsolya, labda, veloczipéd, tornászás stb.,) szintén 2 frt-jával 1200 tagból	2400 „
3. vendéglőstől bérleti összeg	400 „
4. kávéházi- és cukrász-üzlettől bérleti összeg	50 „
5. ruhatár bérleti összeg	30 „
összesen:	4480 frt.

Kiadás:

1. egy felügyelő díjazása	360 frt.
2. egy pénztárnok „	360 „
3. egy ellenőr „	240 „
4. egy könyvelő tiszt. díja	120 „
5. épületfentartás, kertészet, nyomtatv., adó stb. e. f.	1700 „
összesen:	2780 frt.

Tiszta jövedelem 2000 frt. ami a részvénytőke 10%-os kamatozását (mibe a tőke törlesztése is beleértetnek) mutatja.

E pénzügyi eredményénél nem számítjuk a napi be-
léptijegyek, a különféle ünnepélyek, a tánczvigalmak jövedelmét, mint bizonytalan és ismeretlen faktorokat.

Austerlitz Sándor
gyáros.

Mihálkovich Tivadar
kir. közjegyző.

A magyar athletikai club-javára február 4-én a fővárosi vígadó termeiben rendezendő athleta-bál rendezősége a következő tagokból áll: E-terház Andor gróf elnök, Gerenday György dr. alelnök, Kacsovich Mihály dr. alelnök, Aichner Albert, Asbóth Jenő bajnok, Baintner Tivadár, Balás Iván, Bárony János dr., Bendel József dr., Besán Kornél, Bezeredy Viktor dr., Bittó Gyula Lajos, Bogdány Ferencz dr. bajnok, Blaskovich Elemér, Braun Rudolf, Csengey Gyula, dr., Chernell György, Daniel Ferencz, Dáni Vilmos dr. bajnok, Donhoffer Szilárd, Dör chug Antal, Degré Miklós dr., Gerenday Andor, Gerenday Béla, Gerlóczy Tamás, Gosztonyi Sándor, Gottschlieg Agoston, Grum Iván, Hajdu Imre, Halász Lajos dr., ifj. Hirsch Sebő, Hoffmann Lajos, Horváth Jenő dr., Hubay József, Járó Ferencz, Jeszenszky Imre, ifj. Juhos Gyula, K. Karlovszky Géza dr., Kezrekrethy Miklós, Kiss Ernő dr., Kiticsán Zsiga, Kolár Nándor, Koós Jenő, Kövér Géza pénztáros, Kubik Bandi, Kukorelli Károly, Kuszka István, Lázár Pál, Lengyel Loránd, Lisznyay Elemér, Lisznyay Tihamér, Lósz Béla, Marschalkó Tamás dr. M. Márton Zsiga, Mihályi Florenti, Minich Jenő, Moldoványi István, Nagy Elemér, Oetl Béla, Orczy Dezső, Pap János dr., Pfann Ferencz, Planer Jenő, Polgár Zsiga dr., Podhradszky Andor Poór Ferencz, Pogány József dr., Porteleky László, Procopius Béla, Ragányi István dr., Remenyik László, Roskovich Ignác, Samarjay Gyula, Samarjay Lajos, Svastics Aladár, Szabó Nándor jegyző, Sente Gyula dr., Székely Adám dr., Székely György, ifj. Széki Antal, Szél István, Szokoly Alajos, Sztróky István, Tamássy Árpád dr., Takács Győző, Tatic Péter, Tauffer Béla, Tóth Jenő, ifj. Trux Hugó, Varró Indár dr., Vermes Béla, Vidéky Aladár, Vojnich Oszkár, Wirnhardt Géza, Zala György, bálbizottsági tagok.

LÖVÉSZET.

Lövész-bál. A budapesti polgári lövész-egylet bálja jan. 29-ikén fényesen sikerült s egyike volt a legszebb elite-bálnak s a rendezőség méltán büszke lehet rá. Nagy részében a polgári körökből tellett ki közönsége, de a színejavából s olyan számmal, hogy a redoute-nak akár minden termét is felnyithatták volna. A háziasszony tisztére a megbetegedett Zichy Nándorné grófnő helyett b. Réva y Gyuláné vállalkozott, kit a tánczra vágyó fiatalok lelkesen megéljenzett. Körülötte voltak a notabilitások, köztük Szapary Gyula gr. miniszterelnök, Bethlen András gr. földmivelésügyi és Fejérváry Géza b. honvédelmi miniszterek, Lobkovitz herceg hadtestparancsnok, Tarkovich József és Gromon Dezső államtitkárok és Darányi Ignác orszgy. képviselő stb. Az első négyest nyolczvan pár tánczolta. A hölgyek izléses tánczrendet kaptak: mely paizsalakot ábrázolt lövész-emblemekkel. Szapary Gyula gr. miniszterelnök igen nyájasan és hoszasan társalgott Szávosttal, Erczhegyivel és Némaival.

A budapesti polgári lövész-egylet bál-jának rendező bizottsága a következő tagokból áll: Ráth Károly diszelnök, Erczhegyi Ferencz elnök, Balitzky Sándor elnök, Rupp Zsigmond Palotai Rezső, Havas Sándor és Némay Antal alelnökök. Szávostt Alfons b. bizotts. elnök, Gabrinyi Sámuel és Bauer Erwin pénztárosok. Roseoni Károly ellenőr, Mihályi Ferencz háznagy, Erczhegyi Béla ellenőr, Glósz Béla titkár, Lóhr József titkár, Kádár Kálmán titkár, Andretti Anselm, Axaméthy Lajos dr., Alkér Ernő, Ballon Imre Bánhegyi Árpád, Bánhegyi Károly, Barre Emil, Basch Géza, Benes József, Binder Pál, Bittó Béla dr. Bischitz Lajos, Bissakker Tamás, Bodendorfer Géza, Brachfeld Lajos, Brachfeld Manó dr. Bunczel Alfréd dr. Craus Géza, Cserna Lajos, Cristofoli Fortunato, Csehál Ferencz Darányi Ignác dr. Delmedico Ágoston, Déván Károly, lovag Dietrich Emil, Drozd József, Deutsch Manó, Eckermann Ede

Erczhegyi István, Eörsy Berencz, Ernyei Gyula, Feszler Sándor Fischer József, Förster Lajos, Freyberger Pál, Fronyek Ferencz Fürst Imre, Gallner József, Gartner Géza, Girardi József, Granichstätten Zsigmond, Grössinger Márton, Grund Vilmos, Gundel János, Harsányi István, Hauszmann Sándor, Hermann Ödön, Herzfeld Frigyes, Herzog Péter, Hoffmann Sándor, Hofhauser Elek, Holczger József, Holzspach Nándor, kerpeleni Huszár Elek Ignatovics János dr. Illner Bernát, Jakabffy István dr. Jaskula Sándor, Jordán Károly, haraszi Jellinek Henrik, Kaloszek Ferencz, Királyi Pál, Kirner József, Koller Alajos, Kormos Gyula ifj. Kozma Ignác, megyeri dr. Krausz Izidor, Klinger József, Krause Nándor, Kresz Géza dr., Kreis János, Kriszt János, Lakner János, Lakos Lajos, Laszner Gusztáv, Laumann József, Lázár József, Leitersdorfer Henrik, Lindtmayer Ferencz, Linzbauer Fülöp, Lisznyay Elemér dr., Litschauer Rezső, Mandl J. Ignác, Markhot Aladár dr., Már on Alajos, Mirgay Gyula, Molenda Ede, egresi Nagy László, Novák József, Országh Sándor dr., Oberwelder János. Pacsu Otto, Pald Lajos dr. kisjesseni Paulovics L., Palotai Ödön, Petsits Márk dr., Pfeiffer János, Porzsolt Ernő, Porzsolt Kálmán, Rác Károly dr., Rákos Mihály, Rill Lajos, Rosconi Lipót dr., Ruda Béla, Saxlehner Árpád, Scheibe Ármin, Schwarcz Lajos, Sigmund Gusztáv, Soóváry Ferencz, Stadler Károly, Stein Zsigmond, Szabó M., Ferency Szepessy István, Szwierák Ágoston, Swadló Ferencz, Tabody József, Tamássy Árpád, Till Hugó, Titsch Gyula, Török Bódog, Wéth Gyula, Tüll János, Ulmann József, Véry Károly, Weisz Antal, Welsch Emil, Wytkovszky Lajos bizottsági tagok.

VADÁSZAT

Répeselakon Radó Kálmán vas-megyei főispán vendégszerető házában egy hétig tanyázott egy vadásztársaság, melynek tagjai voltak: Ernuszt Kelemen, Ernuszt József, Szegedy Béla, Szájbély Gyula, Okolicsányi Dénes, dr. Nagy Jenő, Galba Lajos, Will Henrik, dr. Szalacsy Lajos, dr. Fischer Gyula, verebi Végh János, Kiss Gyula, Geduly miniszt. műszaki tanácsos, Stanetz, Müller főmérnökök, Ajkay Gyula, Bánó Gyula, Takáts Lajos, Barthodeiszky Emil, Hannay Ottó, Király Béla. A vadászatot csak az első nap lehetett megtartani, mikor is 3 hajtásban 332 drb nyulat lőttek.

Körvadászat. Jan. 4-én igen sikerült vadászat volt a kapuvári uradalom Öntés pusztáján, a melyet Krautl János főerdész rendezett. Zsákmányul esett 203 drb. nyul és 1 róka.

A Rába-melléken a múlt hónapban ugyszólván nap-nap mellett vadásztall töltötték az időt Diana hívei. Decz. 9-én Vitnyédy Sándor és Bán Lajos bérterületén volt körvadászat, melyen 63 nyul és 1 fogoly lővetett; ezt követte a hidvégi vadászat decz. 26-án; két nappal később a vasvári vadásztársaság tartott vadászatot a péterfai uradalmi területen s ez alkalommal 2 őz, 1 róka, 2 fácán és 42 nyul került terítékre.

Hogy lehet egyszerre két nyulat löni?

(A ki nem hiszi, próbálja meg.)

CSÓNÁKÁZÁS.

A „fertői csónakázó társaság“ Sopronban február 9-én zártkörű Parasztjelmez-Bált rendez. A bizottság következőkép alakult meg: Dr. Szilvássy Márton, elnök. Dr. Barthodeisky Kálmán, Bejezy Sándor ügyvéd, Dr. Borsody Géza, Dr. Gaar Vilmos, Lenck Victor, Oesterreicher Géza, Dr. Pósfay Sándor és Simay Tivadar bizottsági tagok.

TÜZOLTÓ-SPORT.

Nemes tett. Meszlény Benedek a velencei tűzoltó-egyletnek 100 frtot a ándékozott.

Tűzoltó táncszigalom. A molnári-szt.-tamási önk. tűzoltó-egylet által január 10-ére hirdetett táncszigalmát, a közbejött rossz idő miatt, január hó 24-ére kellett halasztani.

A budapesti önkéntes tűzoltó-egylet által kitűzött tűzoltó-irodalmi pályázatra — bár még ez nem járt le — több pályamunka érkezett, ezek közül kettő külföldről.

VELOOZÍPÉDEZÉS.

A budapesti kerékpár-egyesület idei farsangi táncmultságát a fővárosi iparos-kör termeiben tartotta. A táncmultság igen sikerült. A rendezőség a hölgyeket izléses táncrendekkel lepte meg. Jelen voltak: Blau Katalin, Rchauszky Irma, Kopf Katalin, Vakola Eugenia, Gelb Malvina, Vasváry Gizella, Ernfeld Eupfrosina, Titsch Gyuláné, Titsch Ida és Józsa, Eder Berta, Nagy Emma, Belmont Frigyesné, Kosepelka Irma, Landher Elza, Marosit Ella és Ilona, Szabadi Ella, Eperjessy Kélmánné, Kókai Lajosné, Kókai Janka és Margit, Gerstl Laura és Sarolta s König Regina.

„THE GRESHAM“ életbiztosítási-társaság Londonban. E társulat évi jelentése, mely az 1890. június hó 30-án befejezett 42-ik üzletévről szól, és a részvényesek 1890. december hó 16-án tartott rendes közgyűlése elé terjesztetett, rendelkezésünkre állván, következő főpontjait közöljük. Az elmúlt év eredménye rendkívül kedvezőnek mondható. A társulathoz az utolsó év alatt 6873 biztosítási ajánlat nyújtott be 55.985,275. frk értékben, melyek közül elfogadtattak 5764 drb 47.194,725 frk biztosítási összeggel és erről a megfelelő számú kötvény ki is állítottak. A díjbevétel, a visszbiztosítási díjak levonása után 15.500,911 frk 77 cts.-ra rug, a miben a 1.770,692 frk 50 cts.-ot tevő első évi díjak befoglaltatnak. A kamat-számla mérlege 4.583,437 frk 40 cts.-ot tesz, mi által a társaság évi jövedelme — a díjbevétel hozzászámításával — 20.084,349 frk 17 cts.-ra emelkedett. A társaság az elmúlt év folyamában 8.706,667 frk 81 cts.-ot utalványozott oly követelések folytán, melyek életbiztosítási kötvényekből eredtek. Lejárt biztosítási- és vegyes biztosítások sat. fejében fizetett a társaság 1.927,233 frk 75 cts.-ot, kötvények visszaváltására 1.426,338 frk 75 cts.-nyi összeget fordított. A biztosítási és járadék alapok 5.789,558 frk 13 cts.-al gyarapodtak. Az összes cselekvő vagyon az üzletév végével 111.610,613 frk 54 cts.-ra rugott. Tőkebefektetések: 2.460,317 frk 40 cts., a brit kormány értékeiben, 539,819 frk 79 cts., az india és gyarmati kormányok értékeiben, 14.995,488 frk 23 cts., ide-

gen államok értékpapírjaiban, 1.734,190 frk 10 cts. vasuti részvények, elsőbbségek és garantáltak, 52.410,338 frk 33 cts. vasúti- és egyéb kölcsönkötvényekben 16,619,240 frk 73 cts. a társaság ingatlanában, melyekben a társaság bécsi és budapesti házai befoglaltatnak, 9.097,063 frk 86 cts, jelzálogban és különböző értékekben 14753,255 frk 10 cts.

Különlegesség: Prince of Wales férfi-övek.

Az összes sport-nemekhez szükségelt ruházati cikkek u. m.

verseny és
training
INGEK.

nadrágok, sapkák és cipők legnagyobb raktára.

Sigmund József

Budapest, IV. Városház-utca 2-4.

Az iskolai tornázás összes ruházati kellékei.

Báli

idényre!

- egy frack öltöny
- 1 claque vagy cylinder
- 1 pár lakk cipő
- 1 báli ing
- 1 pár báli keztyü
- 1 fehér nyakkendő
- 1 pár fekete harisnya
- 1 selyem zsebkendő

Ezen fent felsorolt teljes báli toilett a legegységesebb kivitelben 100 frtért megrendelhető.

Várady Béla

férfi divat-üzletében

Budapest, Váci és Kishid-utca sarkán.

LAWN TENNIS CZIPŐK.

FLANNEL INGEK.

„COLUMBUS“

legujabb koresolya találmány

mely az 1890-iki bécsi gazd. kiállításon nagy díszoklevéllel lett kitüntetve.

Arak;
Colombus } 20, 21, 22 cm h. lábra p. 7.50
koresolya } 23, 24, 25 „ „ „ 8.—
29—31 cmig „ „ „ 8.50
A hány centiméter hosszu a láb, illeleg a cipő, olyan számú koresolya rendelendő.

Achilles-csuklószi } gyermeklábra 1. sz. párja
női lábra 2. „ „ } 1 frt 20
férfi „ 3. „ „ }
5 másodpercz alatt fel és leserófolható.

Rendelhető: **Rohonezy G.** Budapest, Andrassy-ut 12. Fiók: Bécs I. Kärntner. 1.

SCHUNDA VENCZEL JÓZSEF

csász. és királyi szabad. udvari hangszergyára.

a magy. kir. operaház és a nemzeti színház szállítója.

Vonó-, ütő-, réz- és fa-fuvó-hangszerek

Saját találmányu javított és szab.

czimbalmok pedállal és a nélkül.

Allaga-féle czimbalom-iskola I. és II. rész, u. m. több átirat is nálam jelent meg és kapható.

Hangszer-alkatrészek és hurok.

Budapest, magyar-utca 26. sz. (saját bázában.)

JAEGER tanár

társulata.

Tulajdonos: Jordán Károly,

Egyedül főraktára a valódi!

normál-alsóruhaneműeknek

Benger, W. fiai bregenzi gyártmánya.

Budapest, IV. váczi-utca 30. szám.

Férfi-, női- és gyermek-normál-alsóruhaneműek, gyapju szövetek, vadász-gyapju-mellények, valamint felsőruhának mérték szerinti elkészítése saját műtermünkben. Képes árjegyzékek ingyen és bérmentve.

Az egyetlen magyar könyv a koresolyázásról
A koresolyázás kézikönyve.

Írta:

PORZSOLT JENŐ.

Számos képpel. Ára 1 forint

Kapható:

Lampel R. (Wodianer F. és fiai)

udvari könyvkereskedésében

Budapest, Andrassy-ut.

KARLSBADI

czipő-külön-

legességök.

**Kajári
Dezső**

Budapest, Dorottya-utca 8. szám a.

Ajánlja legdusabb választékban

férfi-, női- és gyermek-czipő-áruit

séta- és promenade-czipőket

a legolcsóbb árak mellett. — Különös figyelemmel regatta-, velocipédész-, turista- és hegymászó tor-naczipőket, vadász csizmákat

mindennemű bőr- és vászonból urak, hölgyek és gyermekek részére ugymint **Legujabb openkát vagy boeskorokat,**

világos bőr- és gummitalpu czipőket nagy választékban raktáron tart.

Vidéki megrendelések mérték vagy minta-czipő szerint leggyorsabban eszközöltetnek.

**Eisenschiml és
Wachtl,**

Budapest, Erzsébet-tér 9.

CYÁR:

Bécs VII. Kaiserstr. 62.

Alapított 1856-ban.

Többszörösen kitüntetve.

**Fényképészeti
készülékek.**

Teljes felszerelés amateur photographusok számára.

Előfizetési díj:

Negyedévre ..... 1 frt
Félévre ..... 2 frt
Egész évre..... 4 frt

Egyes szám 20 kr.

Megjelen havonként kétszer.

HERKULES

SZERKESZTIK:

PORZSOLT JENŐ

PORZSOLT KÁLMÁN

Szerkesztőség
és
kiadóhivatal

Budapest, Rökk-Szilárd
utca 4.

Kéziratokat vissza nem
küldünk.

Az „Achilles“ Sport-Egylet, az „Aradi Korcsolyázó-Egylet, a „Balaton-Egylet“, a „Berégszászi Korcsolyázó-Egylet,“ a „Budapesti, hegyvidéki turista-Egylet,“ a „Budapesti Korcsolyázó-Egylet,“ a Budapesti Torna-Egylet,“ a „Debreczeni Korcsolyázó-Egylet,“ a „Debreczeni Torna-Egylet,“ az „Egyetemi Athletikai Club,“ „Első Magyar Vivő-Egylet,“ az „Érsekújvári Vivő- és Torna-Egyesület,“ a „Fertői Csónakázó-Társaság,“ a „Győri Csónakázó-Egyesület,“ a „Kassai Korcsolyázó-Egylet,“ a „Kolozsvári Athletikai Club,“ a Kolozsvári „Korcsolyázó-Egylet,“ a „Főv. Vivő-Club,“ a „Körmendi Athletikai Club a Kunszentmártoni Csónakázó-Korcsolyázó-Egylet,“ a „Magyar-Ovári Torna- és Vivő-Egylet,“ a „Marosvásárhelyi kerékpár-Egylet,“ a „Makói Torna-Egylet,“ a „Maros-Vásárhelyi Korcsolyázó-Egylet,“ a „Lévai Torna- és Vivő-Egylet,“ a „Lőcsei Korcsolyázó-Egylet,“ a „Maros-Vásárhelyi Torna-Egylet,“ a „Nagy-Bányai Korcsolyázó-Egylet,“ a „Nagy-Enyedi Korcsolyázó-Egylet,“ a „Nagy-Kanizsai Torna-Egylet,“ a „Nagy-Kállói Korcsolyázó-Egylet,“ a „Nemzeti Hajós-Egylet,“ a „Neptun Budapesti Evező-Egylet,“ az „O-Becsei Kerékpár-Egyesület,“ az „O-Budai Torna-Egylet,“ a „Pécsi Athletikai Club,“ a „Pozsonyi Hajós-Egylet a „Pozsonyi Torna-Egylet,“ a „Privigyei Korcsolyázó-Egylet,“ a „Rimaszombati Korcsolyázó-Egylet,“ a „Sátoralja-Ujhelyi Korcsolyázó-Egylet,“ a „Selmeczi Akadémiai Athleta-Club,“ a „Soproni Korcsolyázó-Egylet,“ a „Szabadkai torna-Egylet,“ a „Szarvasi Korcsolyázó-Kör,“ a „Szegedi Csónakázó-Egylet,“ a „Szegedi Korcsolyázó-Egylet,“ a „Szegedi Torna-Egylet,“ a „Székely-Udvarhelyi Korcsolyázó-Egylet,“ a „Székesfehérvári Korcsolyázó-Egylet,“ a „Temesvári Korcsolyázó-Egylet,“ és az „Újvidéki kerékpár- (Bicycle-Egyesület)“ a „Pápai korcsolya-egylet,“ a „Torontál korcsolyázó- és hajós-egylet,“ „Szeged Ke-rékpár-egyesület,“ „Sportkedvelők köre,“ „Veszprémi torna egylet,“ „Tordai korcsolyázó-egylet,“ „Budapesti Torna-Club,“ „Zombolyaiathletikai club“ a „Szászvárosi athletikai club“, a „Szolnoki korcsolyázó-egylet“

HIVATALOS KÖZLÖNYE.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter ő nagyméltósága 47,020. számú rendeletével ajánlja e lapot Magyarország összes tanintézetének.

A „Herkules“ szerkesztősége a következő hivatalos iratokat vette:

A »Szászvárosi atletikai club« a »Herkules« t. f. év január 28-ikán tartott választmányi ülésén hivatalos közlönnyül választotta.

Szászváros, 1891. febr. 6.

Firtos Ferencz,
titkár.

A »Szolnoki korcsolyázó-egylet« a »Herkules« t. hivatalos közlönnyül választotta.

Szolnok, 1891. febr. 9.

Horai Horánszky István,
igazgató.

TORNA.

Távolugrás.

(Képpel.)

Az emberi erő és ügyesség a legmeglepőbbben a távolugrásban tűnik ki. Ha látjuk, hogy az athleta 6—7 meter távolságot repül át, csodálat fog el. Különösen meglepő a távolugrás, ha mélység fölött történik, valamely természetes árok, vagy szakadásnál. — Azért nagyon ajánlható, hogy nálunk is dobjunk el az ugrások begyakorlásánál az ugró deszkát. — Az életben, ha szükségünk van ugrási ügyességünkre, sehohsem találunk ugró deszkát. Nagy baj pedig, hogy nem ismerjük ugrási képességünket a földről való elugrásnál, s így szerencsétlenül is ugorhatunk.

Nagy különbség van ugyanis a kétféle ugrás közt. A ki nem gyakorolta magát a pusztá földről való elug-

rásban, az rendszeren egy ötödével kevesebbet ugrik földről, mint deszkáról.

Másik ok, melynél fogva helyesebbnek tartjuk az angol módot a németnél, hogy a deszkáról való ugrásnál igen sok lábfiézamodás fordulhat elő. Az iskolából mindenesetre ki kell dobni az ugródeszkákat, a rohamdeszkákat még inkább.

A távolugrásnál a legfontosabb, hogy hatalmas rohamot tudjunk venni. Előgyakorlatul tehát a rövid távolságu síkfutás tekinthető. — Eleinte középtávolságot ugrunk át, míg a biztos elugrást megtanuljuk és az iramodási távolságot megszokjuk. — A legajánlatosabb, hogy az ugró 18—20 lépésnyi távolhoz oly biztosan be-

gyakorolja magát, hogy hibátlanul épen az elugrási vonalhoz jöjjön jobb lába. — Ugyanis a szabály az, hogy ki a megjelölt elugrási vonalon túl lép, annak ugrási eredménye nem számít, de ugrása, mint ugrás vétetik. Továbbá, az ugrás épen csak az elugrási vonaltól (Scratch-line) számítatván, nagy hátrány, ha valaki ettől jóval hátrább ugrik el.

Fontos szabály az is, hogy az átugrott táv az elugrási vonaltól a beugrásnál hátul levő láb sarok nyomáig méretik. Ebbe a térbe az ugrás után sem vissza lépni, sem kézzel beletámaszkodni nem szabad, mert különben az ugrás nem számít. Ezt pedig a legnehezebb a nagy ugrásoknál elérni. Mert a jó ugrásnak testtar-

tása, mint azt képünk — mely pillanatnyi felvétel után készült — mutatja, olyan, hogy könnyen hátra eshetik. Azonban a jó ugró ezen hátradülő helyzetből a leugrás pillanatában homorítva, egészen előre hajlik. Ezt a legnehezebb megtanulni, a távolugrásnál pedig csak úgy lehet szép eredményt elérni, ha lábainkat a leugrás előtt nagyon előre nyújtjuk s utána tudjuk felső testünket is huzni.

Nem kell azonban azt hinni, hogy a távolugrásnál csak laposan előre kell ugrani, sőt csak az olyan ugrás sikerül, melyik elég magas ivben történik.

A neki futásnál a fődolog, hogy az elugrási vonalhoz az elérhető legnagyobb gyorsasággal érjünk s vilámgyorsan lökjük magunkat el. — Most már a ki nagy lépésekben tud leggyorsabban szaladni, az így szaladjon, a ki próban jobban fut, az így vegyen rohamot.

A távolugrási eredmények közt fel kell említenünk az ó-kori görögöknek 50, 52 és 55 lábas ugrásait, melyeket azonban, mint Dr. Hueppe bebizonyította (Herkules 1884. év 32. sz.) mély-távolugrásnak kell venni s nem mint egy magyar tankönyv írja, sulyzókkal való ugrásnak.

Az angoloknál a legjobb eredmény 22 láb 2 hüvelyk = 7.06 mt. deszka nélkül. A 21—22 lábas ugrás Angliában rendes eredmény, míg nálunk 10—13 cm.-es deszkáról is rendkívüli.

Master.

Torna-enquéte.

Csáky Albin gróf közoktatásügyi miniszter tudvalevőleg az iskolai év végén a középiskolai és egyetemi fiatalok számára tornaversenyeket szándékozik rendezni, hogy a testi nevelést ez által is előmozdítsa. E tornaversenyek tárgyában szűkebbkörű értekezlet volt a közoktatásügyi miniszteriumban Berzeviczy Albert államtitkár elnöklete alatt, melyre Csáky Albin gróf a „Herkules” mindkét szerkesztőjét meghívta melynek lefolyásáról a következőket közöljük:

Berzeviczy Albert államtitkár az értekezletet megnyitván, bejelentette, hogy Csáky Albin gróf akadályozva lévén a megjelenésben, az ő megbízásából üdvözlö a jelenlevőket. Az országos tornaversenyek tárgyában tervezet készítésére a nemzeti tornaegyletet fölszólította a miniszter s e tervezet az enquéte tárgyalásához anyagul szolgálhat. Ezzel megnyitotta az általános vitát.

Lutter Nándor tankerületi főigazgató örömmel üdvözlö a cultusminisztert a tornaversenyek rendezéséért, melyektől üdvös eredményeket vár; fél azonban attól, hogy az ügy nem lévén kellőleg előkészítve, május végére nem lehet egy országos verseny teljes sikerét biztosítani, ezért fölveti a kérdést, hogy nem lenne-e célszerűbb ez évben csak a fővárosi iskolákkal rendeztetni versenyeket s csak a jövő évben megtartani az országos tornaünnepélyt? S figyelmébe ajánlja az enquétenek a nők tornázását, mely tán még fontosabb a férfiaknál.

Berzeviczy államtitkár megjegyzi, hogy a nemzeti tornaegylet javaslatával szemben a miniszterium nem május, hanem június végére tervezi a versenyeket.

Bockelberg tornatanár Lutter szavaira megjegyzi, hogy már több tornatanítónő tervezi azt, hogy lányok is vegyenek részt a torna-versenyekben.

Dr. **Verédy** Károly tanfelügyelő, az értekezlet egyhangu helyeslése mellett, elítéli a tervet, hogy lányok is résztvegyenek egy nyilvános torna-versenyben.

Porzolt Kálmán nem szeretné elhalasztatni a tornaversenyeket, mert ha már a testi nevelés reformját Csáky gróf miniszter két rendeletével initialta és Berzeviczy államtitkár parlamenti beszédével s a közegészségügyi egyeletben megindított agitációjával a társadalom érdeklődését is felkeltötte, a mozgalomnak folytatódnia kell ez évben is. A közoktatási kormányának a tornaersenyek ügyében elfoglalt álláspontja s a nemzeti tornaegyletnek erre vonatkozó tervezete között némi ellentétet lát, a mennyiben a kormány kiadott rendeletében ifjusági versenyeket tervez, melyek a versenyszókhöz kötött tornagyakorlatok helyett az ifjakban növeljék a cselekvés elszántságát, kezdeményezés és vezetés energiáját, a nehéz helyzetekbe való betalálás képességét, az akadályok legyőzésének akaratát és erejét; — míg a tornaegylet tervezete inkább egy „disztornázást” javasol a régi tornagyakorlatokkal, melyek mellett versenyek is volnának rendezendők. A tornaegylet tervezetét tehát közelebb kell hozni a miniszterium modernbb, s helyesebb álláspontjához, s oly programot kell megállapítani, mely a tornaszerek méltányos figyelembe vétele mellett, a fősulyt a természetes testedzésre s a mesterkelt szerek nélküli versenyekre fekteti. A tornaegyleti javaslat ezen felül a tornaszövetség által felnöttek számára rendezendő tornaversenyekről is szól, mire mandatumot nem kapott a minisztertől s az egyetemi tanulók közül csak azokat akarja versenyekre bocsátani, kik valamely tornaegyletnek tagjai, a mi igazságtalan dolog, mert az ifjusági versenyekből nem lehet kihagyni a felsőbb tanintézetek egyetlen tanulóját sem.

Berzeviczy államtitkár megjegyzi, hogy a tornaegylet tervezetén lehet módosítani s a tornaszövetség külön versenyei csak annyiban lesznek kapcsolatban a tanulók versenyeivel, a mennyiben ezekkel majdnem egyidejűleg tartatnak.

Suppan Vilmos tanítóképezdei igazgató szerint a tornaegylet javaslata több tekintetben lényeges kifogás alá esik. A tornaversenyek nem szabad közönséges tornászati productióvá sülyedni, a minőt kisebb mértékben bármely iskola tornavizsgálatánál évenként láthatunk. Nem szabad annak egyes tanulók vagy tanuló-csoportok versenyévé lenni, hanem ellenkezőleg azon kell lennünk, hogy a tornaversenyt az iskolák versenyévé tegyük, melyben az illető intézetek tanulói vagy mindannyian, vagy legalább azoknak nagy többsége, mint együtvértartozó tömeg lépjen fel és az illető iskolában a tornából elért általános eredményről számot adjon. Így volt ez az 1889-ben Saint-Clouban tartott tornaversenyeknél, a hol különféle iskoláknak megfelelő osztályai ugyanazon szabgyakorlatok végzésében versenyeztek egymással. Ily versenyek azután meg van a maga üdvös hatása az összesség kiképeztetésére; megmutatja, hogy melyik iskolákban legjobb az általános eredmény, buzdítólag foghatni a kevésbé jó iskolákra. A javaslat e részben nem elégíthet ki. Csupán első pontjában szerepel 4 iskola, mint versenyző, de csak tornászati és katonai rendgyakorlatokkal. A 3-ik pont alatti szabgyakorlatok az összes növendékek által végeztetnek, tehát ez nem verseny, ez pusztá látványosság. A látványosság is kívánatos lehet, de ez meglesz akkor is, ha az egyes iskolák külön váltan fogják végezni a gyakorlatokat és ez verseny tárgyává tétetik. A javaslat szerint az egyes iskolák összeolvadnak egy nagy tömeggé. Mi lesz az eredmény?

Minden intézetből ki fogják választani a legkiválóbb és legbuzgóbb tornászokat, tehát azokat, kiket talán inkább mérsékelni, mint ösztökélni kellene e részbeni működésükben s a tornatanárok ezeket a választottakat jól elő fogják készíteni. Ellenben a gyenge tornászok, kikre a versenynyel főképpen hatni akarunk, otthon fognak maradni. Ily módon azután iskoláink tornaszatának eredményeiről egészen hamis képet fogunk szerezni. Látni fogunk egy nagy tömeget productiókat végezni, de sem mi abból tanulságot, sem az egyes iskolák abból buzdítást nem fognak merithetni. Azt hangsúlyozza tehát, hogy a versenyen az egyes iskolák szerepeltessenek versenyzők gyanánt. Ekkor természetesen a szergyakorlatok háttérbe szorulnak, ellenben előtérbe lépnek a tömegesen végezhető szabad- és rendgyakorlatok. Másik észrevétele arra vonatkozik, hogy csak egy játék mutattassék be egy fővárosi osztály által. Nézete szerint éppen a játék az, melynek gyakorlására e verseny segítségével buzdítani kell az illető köröket. Ezért a játék is verseny tárgyává teendő és lehetőleg sok játékot kellene bemutatni. Be lehetne mutatni és verseny tárgyává tenni a gerelyhajítást, discus-dobást, nyíllövést, az angol láblabdát. Harmadik észrevétele a díjakra vonatkozik. Egyáltalában nem osztozhatik abban a nézetben, hogy mellőzni kellene minden viselhető jelvényt. Sőt ellenkezőleg azt indítványozza, hogy a győztes tanulóknak viselhető érmek adassanak. A koszoru elhervad, azt a tanuló nem hordhatja magával, — az érem ellenben hosszú időre becses lesz előtte, kivált akkor, ha nevelői ama jelnek kellő értéket fognak tulajdonítani. Tanulótársaira ez a külső jel buzdítólag fog hatni, hogy hasonlóly igyekezzenek szerezni. A tanuló azt az érmet hasonló alkalmakkal viselheti, ahhoz újabb érmekeket szerezhet stb. Kívánja, hogy a kitüntetett tanulóra nézve a kitüntetés minden rendelkezésre álló eszközzel becsessé és értékessé tétessék. Azért meg kellene hagyni a tanári testületnek, hogy a kitüntetést nyert tanuló nevét ünnepélyes alkalmossal említsék meg; alkalmazzanak a többi tanulókra láthatólag az iskolaépület falára egy táblát, melyre a győzők nevei feljegyeztetnek, emlékül későbbi idők számára. Végre óhajtanónak találja, hogy a tornaerseny egyuttal más irányban is értékesítve legyen. Számos tanuló ez alkalmossal feljön a fővárosba. Kár volna ez alkalmat fel nem használni az általános nevelés, kivált a hazafiúi érület erősítése érdekében. Meg kellene látogatni a nagy férfainkra emlékeztető helyeket, Deák mauzoleumát, Széchenyi, Deák, Eötvös, Petőfi szobrait. Rendeztetni kell egy előadást az Operában, Nemzeti színházban, amott Hunyady László, emitt Bánk bán-nal. Meg kell mutatni a főváros nevezetességeit. A tornaerseny ideje június végére van kitűzve. Ez intézkedés lehetlenné teszi azt, hogy a középiskolákon kívül népoktatási intézetek is, első sorban a tanítóképző intézetek a versenyen megjelenjenek. Pedig igen óhajtanó, hogy lehetőleg még az elemi iskolákra és a 4 osztályu polgári iskolákra is kiterjessék a verseny áldása.

Dr. **Verédy** tanfelügyelő azt hiszi, hogy a fővárosi tanítóképezdek növendékei részt vehetnek a versenyekben, mert ez intézeteknél ez idén megtakarítások eszközöltettek s a szegényebb növendékek itt tarthatók a versenyekre.

Porzsolt Jenő tanár a versenyek elhalasztása ellen beszél, mert, ha a tanulóktól nem kívánunk complicált tornagyakorlatokat, hanem igazi versenyeket rendezünk a miniszter rendeletének szabad szellemében, úgy erre rövid idő alatt el lehet készíteni a deákokat. A torna-

egylet javaslata azonban szerinte is inkább disztornázást mint versenyeket tartalmaz.

Dr. **Dollinger** Gyula egyet. tanár az elhalasztás mellett van s sajnálattal nélkülözi a tornaegylet tervezetében a játékok kellő érvényre emelését, melyekre nagy súlyt fektet.

Dr. **Gerenday** György a magyar athletikai club elnöke arra figyelmeztet, hogy a javaslat a tornaszövetség versenyéből egyenesen kizárja az athletikai clubok tagjait, a mi nem méltányos.

Hegedüs Sándor és **Jenny** Antal erre megjegyzi, hogy a tornaszövetség a maga versenyeit egészen külön rendezi, de azt az athletikai clubot szivesen látják, mely belép a tornaszövetségbe. **Berzeviczy** államtitkár pedig figyelmezteti Gerendayt, hogy ha a magyar athletikai club ugyanabban az időben akarna versenyeket rendezni, az iránt ép úgy, mint a tornaszövetség tette, forduljon a miniszterhez.

Dr. **Fodor** József egyet. tanár föltétlenül az idén kívánja az országos jellegű versenyeket megtartani, mert fél a magyar szalmaláng gyors ellobbanásától. Szükségesnek tartja, hogy az iskolák versenyezzenek egymással, s egyes játékokért külön jutalmazásban részesüljenek.

Hegedüs Sándor orsz. képviselő, a nemzeti-tornaegylet elnöke arra figyelmeztet, hogy a versenyek programjába semmi újat se vegyenek föl, így el lehet készülni idejére; s különben is a versenyek célja szerinte az, hogy az iskolai tornázást mai állapotában bemutatassák. A versenyeket legjobban szeretné májusban megtartani, mert az iskolai év vége felé tudvalevőleg a torna-tanítás szünetelni szokott.

Dr. **Klamarik** János miniszteri tanácsos föltétlenül szükségesnek tartja a versenyek megtartását ez évben, mert az első lépések ez irányban tétettek meg, június vége előtt azonban több okból lehetetlen elkészülni, esetleg különben szeptemberben is meg lehetne tartani a versenyeket.

Az időpont fölött támadt erre vita, melyben résztvettek **Hegedüs** Sándor, **Jenny** Antal s **Lutter** Nándor; a kérdés eldöntése a részletes tárgyalásra halasztatott.

Dr. **Finácz** Ernő tanár s az enquéte jegyzője ezután a részletes tárgyalás alapjául szolgáló kérdőpontokat olvasta föl s ezekből két pontot le is tárgyalt az enquéte. Az első pontnál **Porzsolt** Jenő indítványára, **Hegedüs** Sándor és **Suppan** Vilmos támogatása mellett, kimondotta az értekezlet, hogy a fővárosi középiskolákból az alsó négy osztály növendékei is részt vegyenek a versenyben, hogy ezek a középiskolai tornázás teljes képét nyujtsák. A második pontnál **Berzeviczy** államtitkár, **Markusovszky** Lajos miniszteri tanácsos, **Hegedüs** Sándor, **Klamarik**, **Porzsolt**, **Lutter** és **Suppan** hozzászólása után kimondották, hogy a versenyben csak oly iskola vehet részt, melynek téli tornacsarnoka, tehát rendszeres torna-tanítása van.

Másnap folytatta az enquéte e tárgyalásokat s abban állapodott meg, hogy **Lutter** Nándor elnöke alatt kisebb bizottságot küld ki a program megállapítására. *Lapunk mindkét szerkesztője részt vett e kis bizottság működésében is*, mely elkészítette a programot s ezt egy legközelebbi plenaris enquéte ülésen be fogja mutatni. A tervezetet jövő számunkban már közölni fogjuk, hogy az iskolák jó eleve elkészülhessenek.

Középiskolai építkezésünk.

(Tornaterem és játéktér.)

Dr. Klamarik János kultuszminiszteri tanácsos, a középiskolai ügyek vezetője a fenti első cím alatt a „Középisk. Tan. Közöny” utolsó számában iskolai építkezésünknek elveit és részletes szabályait állapítja meg. E becses dolgozat nagyban megkönnyíti nemcsak az építés vezetését, a tervek készítését, hanem az ellenőrzést is. A bevezetést a munkából azért látjuk szükségesnek közölni, mert a dolgozat jelentősége is kitűnik belőle.

A régibb iskolai épületek külföldön ép úgy, mint hazánkban, nem felelnek meg az iskola szükségletének. Régente nem igen jutott eszükbe az embereknek ez ügyet részletekbe menő tanulmány tárgyává tenni. Legföljebb arra törekedtek, hogy tágas tantermeket kapjanak, megfelelkezve a helyiségek kellő magasságának nagy fontosságáról is. Ez az a hiba, mely a régi iskolai épületek átalakítását a legtöbb esetben lehetetlenné teszi. A régi iskolának nem is volt oly sok helyiségre szüksége, mint a jelenleginek, melynek szemléltető módszere a gyűjtemények és kísérleti termek nagy számát követeli meg. — Ujabb épületeink sem mind szerencsések. A fejlődöttebb paedagogia fölsímvén a bajokat, rohamosan akart mindenben segíteni; a feltalálás és experimentálás tulbuzgósága annyi extravagantiát szült, hogy valóban nehéz eligazodni, melyek igazi tételei a czélszerű iskolai építkezésnek, különösen, ha számba vesszük, hogy nem mindenkor áll módunkban pazarul építkezni, s hogy a rengeteg épületek nagy fentartási költségeket vonnak maguk után, sőt még tisztántartásuk munkája is nyomasztó arányban van nagy terjedelmökkel.

Igy állván a dolgok, kötelességünkké válik tisztába hozni, minő legyen azon hely, hol a közoktatás nagy munkája végbe megy. Hivatásom úgy akarta, hogy sokra menjen azon iskolai épületek száma, melyeket hazánkban és külföldön nemcsak megtekintettem, hanem meg is vizsgáltam. Szívesen látok tehát hozzá a munkához, annál is inkább, mert nemcsak általában, hanem hazai tanrendszerünk s egyéb viszonyaink szerint is meg kell már állapítanunk azt, mit kíván a mai paedagogia az iskolai építkezéstől s mit teljesíthet anyagi erőnk.

E bevezető sorok után világosan meg vannak állapítva a munkában az általános elvek, a telek tulajdonai, az épület fő alakja, az épület belső beosztása és a technikai szabályok. — A tornaterem és játéktérről is részletes utasításokat találunk, melyeket egész terjedelmében itt közlünk.

Utóljára hagyiam a *tornacsarnokot*, mintegy jelzésként annak, hogy *külön épületben helyeztessék el*. A tornacsarnokot magába az iskolai épületbe elhelyezni azért nem jó, mert a tornacsarnoknak széles helyiségnek kell lennie, s az emeletes iskolai épületben oly széles tractus, olyannyira erős fal- és mennyezetszerkezetet szükséges, hogy a tornacsarnok két annyiba fogna kerülni, mint a külön épületben. *A tornacsarnokot az iskolai épület alagjában elhelyezni pedig éppenséggel nem szabad*. Az alaghelyiségeknek soha sincsen elég jó száraz levegőjük, pedig egy helyiségben sem kell szigorubbán gondoskodnunk a jó levegőről, mint a tornacsarnokban, hol a tanulók fokozott lélegzésével és transpirációjával van dolgunk. A budapesti VIII. ker. városi reáliskola tornacsarnoka a pinczében van elhelyezve. Hogy rossz, mindenki első pillanatra meggyőződhetik. Hogy *emeleten sem szabad tornacsarnokot elhelyeznünk*, magától értődik. Mégis tudok két tornacsarnokot emeleten; az

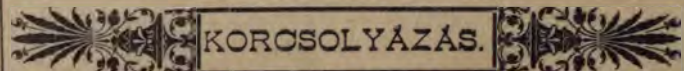
egyik Besztercebányán, a másik Selmezbányán van, de ezek régi várak helyiségei, melyek annak idejében az ágyuknak is ellenállottak. — Tehát külön, földszinti tornacsarnokokat kell építenünk.

A tornacsarnokban (hogy télen játszóhelyül is használhassuk) 4-szer annyi területet számítunk egy tanulóra, mint az osztályteremben, tehát fejenként 4 □ métert, s így 60 tanulóra 240 □ métert. Tantervi utasításaink megengednek azonban 160 □ métert is, mert oly feltevésből indulnak ki, hogy legtöbb középiskoláinkban a magasabb osztályokban a tanulók száma 30—20 közt ingadozik, a kisebb tanulóknak pedig kevesebb térre van szükségök. Én az engedékenységekben nem mennék 180 □ méteren alól (60 tanuló 3 □ méterrel számítva). Minél szélesebb a tornacsarnok, annál jobb, csakohgy a széles épület erős falakat és erős, tehát nagyon költséges menyezet-constructiót szükséges. 8—9 méter szélességnél nem lehet alább szállani. Oszlopokat nem szabad a tornacsarnokban alkalmazni, hogy miért nem, könnyű kitalálni. Magától értetődik, hogy a tornacsarnoknak jóval nagyobb magassággal kell bírnia, mint más iskolai helyiségeknek. 5.50—6.50 méter magasságot kell követelnünk. Czélszerű, ha a tornacsarnokhoz ruhatárt is építünk, egy árnyékszék pedig mellőzhetetlen. A tornacsarnokot úgy kell terveznünk, hogy talaja az iskola udvarán levő nyári tornatér talajánál 15 cméternél magasabban ne fekjék, hogy t. i. a tornaszereket könnyen át lehessen egyik helyről a másikra szállítani. A tornacsarnoknak, mint minden nagy helyiségnek, 2 ajtaja legyen. Az ablakokat magasabbra helyezzük, már csak azért is, mert ezt a széles helyiség kellő megvilágítása is megkívánja. Legjobb tornacsarnoka van Budapesten az V. ker. állami főreáliskolának.

A tornacsarnokkal kapcsolatosan szölok a *nyári tornatéréről* is. Csak úgy van jól a dolog, ha a nyári tornatér mindjárt az iskola udvarán van. A távol eső nyári tornaterek czélszerűtlenségét nem kell bizonyítgatnom. Tantervi utasításaink nyári tornatérnek 1000 □ métert kívánnak, de azt hiszem hogy ha a testi nevelés igéje testté lesz, alig fogunk megállhatni 2000 □ méteren alól. A nyári tornatér szélső részei lombos fákkal ültetendők be, hogy a szerygyakorlatoknál a tanulók védve legyenek a nap ellen. Természetesen a tornatér közepének szabadnak kell lennie a szabad- és rendgyakorlatok s a tornajátékok kedvéért.

Némely paedagogusok azt hiszik, hogy ugynevezett *üdülő helyül*, hol t. i. az ifjuság az óráközökben szabad mozgással a szabad levegőt élvezzi, a nyári tornatér is használható. Én külön tért tartok erre szükségesnek, mert az üdülő helyen az ifjakat nem akarjuk szabad mozgásukban korlátozni, s a tornatérre a tornaeszközöket is használatba vennék, mi tornászati fegyelem nélkül könnyen veszélyt okozhatna.

Dr. Klamarik János,
miniszteri tanácsos a vallás- és közoktatási
ministeriumban.

Szegedi korcsolyázó-egylet.

A szegedi korcsolyázó-egyesület, mely minden évben kiválóan érdekes versenyeket és esti ünnepélyeket szokott tartani, — ez évben, daczára az erős és hosz-

szantartó hidegnek, — a folyton váltakozó időjárás és a nagy mennyiségű hó miatt, első *házi versenyt* csak február hó 2-án tarthatta meg.

Szokatlanul nagy érdeklődés mellett folyt le a valójában érdekes verseny. Az egyesület csarnokaiban, a jégen és köröskörül a parton óriási közönség kísérte élénk figyelemmel a versenyeket, melyek mindenikére szép számmal és erős versenyző felek jelentkeztek.

A versenybírók tagjai voltak: *Salamon Zsigmond* egyesületi elnöknek elnöklete alatt *Salamon Zsigmondné*, *Pálffy Margit*, *Kovács János* és *Wagner Gusztáv*. Indító és időmérő: dr. *Perczel János*.

Első velt az urak versenye, melyre *Nagy Gyula*, *Gaál Endre*, *Schwarz Henrik* és *Zsótér László* urak jelentkeztek. Érdekes verseny fejlődött ki *Nagy Gyula* és *Schwarz Henrik* között, de a célpont közelében a versenyzőket gyönyörűen maga mögött elhagyta *Nagy Gyula* elcsuszott két ízben is, s ez alatt az előre nyomult *Schwarz Henrik* felé látszott hajlani az első beérkezésnek dicsősége, azonban közvetlen a célpont előtt elvágódva a két eselő között *Gaál Endre* jutott be elsőnek, ki a pályát kétszer körül 1 p. 30 mp. alatt futotta be, míg *Schwarz H.* 1 p. 31 mp. alatt.

Az egyesületi első díj ékes művű bronz asztali nap-tár *Gaál Endrének*, a második díj gyönyörű szivartárca *Schwarz Henriké* lett.

Ezután e női páros verseny következett, melyben első lett az egyesület egyik legkitünőbb korecsolyázó urhölgye, *Bába Sándorné* (vezető *Pillich Gyula* ur) a pályát kétszer körül 1 p. és 30 mp. alatt futva be, a második *Szerényi Irma* k. a. (vezető *Koczor Géza* ur) 1 p. és 33 mp. a harmadik *Balogh Margit* (vez. *Nagy Ignác* ur), negyedik *Tergina Gyuláné* (vezető *Goblovitz László* ur). Az első pár csinos chinai selyem keztyűtartót, a második ugyanoly selyemből készült szép figurákkal ékesített zsebkendőtartót nyert.

A tanulók versenyében az első díjat egy pénztárczát *Klár Róbert*, a másodikat egy csinos tintatartót *Büky Imre* nyerték el, a többi öt versenyző elől.

A műversenyben a hölgyek díját, egy értékes és szépen készült likőr készletet *Rácz Zoltán* nyerte el lelkes éljenzés és elismerő tapsok mellett, melyekből egyébként bőven jutott *Nagy Gyula* és *Gollowitz László* uraknak is.

A versenyek alatt a katonazenekar játszott, mint rendesen minden vasárnap délután 3 órától 5 óráig, a mikor rendkívüli vig és pezsgő élet van az egyesületi csarnokban ép úgy, mint a szép és nagyterjedelmű jégpályán, melyet évről-évre nagyobb számban látogatnak Szeged előkelő családjainak hölgyei ép úgy, mint társadalmunk szereplő fiatalosága. Ez alkalommal egyesületünknek ügyesen korecsolyázó hölgyei közül, mint legügyesebbeket megemlíteni: *Pálffy Margit*, *Bába Sándorné*, *Szerényi Irma*, *Tergina Gyuláné*, *Olay Lászlóné*, *Zsótér Sárika*, *Polgár Inaréné*, *Zsótér Bella*, *Mayer Aranka*, *Balogh Margit*, *Winkler Milike*, *Dobler Margit*, *Boross Vilma*, *Bene Valér*, *Török Jánosné*, *Bathóné*, *Faragó Ödönné*, *Reizner Vilma*, *Engel Adolfné*, *Kulinyi Zsigmondné*, *Nagy Sárika*, *Konradshaim baroness*, *Pacor* nővérek, *Bakoss G.*, *Ströbl Margit*, *Polgár Margit*, *Eisenberg* nővérek, *Rozsinszky Lajosné*, *Horváth Lajosné*, *Benedicktné*, *Benedickt Margit*, *Kalmár Istvánné*, *Gaál Endréné*, *Zombory Antalné*, *Török Margitka*, *Rainer Józsefné*, *Lemle Erzsike*, *Milkó Ilonka*, *Árvay Mariska* urhölgyeket és urnókat a sok száz, meg száz sportkedvelő hölgyeink közül

—cs.

Korecsolyázó verseny.

Torda febr. 7.

A *tordai korecsolyázó* egyesület naponként növekedő számos tagjával (105) tavaly 80, — azelőtt 70, — és 3 év előtt 40 — nem csupán divatból, tetszelgésből jár el a jégpályára, — de paedagogiai, egészségügyi és valódi sportszempontról fogva fel a dolgot, komolyan igyekeznek a mai egyesületek szellemében eljárni és nevezkedni.

F. év február 1-én már nagyobb szabású versenyt rendezett a pályán, mely eljárás még nagy előitéletből folyó bátortalanságokba ütközik ugyan, de a kezdet nehézségén már, csaknem túl vagyunk. Három versenye volt az egyesületnek, a legközelebbi három télen, a két utóbbiban fokozatos haladást láthatni.

Legháladáatosabb az I. az iskolai gyerekek versenye, melyben nagy csoportok igazi hévvel s duzzadó lármás kedvvel állottak síkra. A 300 métert két körben *Kleinhempel József* I. oszt. tanuló futotta be. Versai közt leg-hamarább 39 mp. alatt s a K. A. C. díszkötésű III. évkönyvét nyerte el.

II. Az iskolás leánygyerekek egy közös versenyén tavaly is díjat nyert kis *Schusztter Adél* vitt el csinos tiszteletdíjat.

III. A férfiak síkfutására csak hárman álltak ki. A jury a „Hölgyek díját” *Borbély Györgynek* ítélte oda, ki 38 mp. alatt futotta be a 300 mt, azonban emléktárgyat juttatott *Kimpel Florinak* is, ki jól vezetett, míg el nem bukott.

A hölgyek sikversenyére senki sem jelentkezett; annál szebb volt a *hölgyek művészi versenye*, melyben *Schusztter Györgyné* és *Imecs Erzsike* a vettek részt. Elsőnek általánosan ismert nagy gyakorlottsága és biztonsága kétségtelenné teszi a jó eredményt úgy az előre, mint a hátrafelé ívezésnél; férfinak számot tevő bátorsággal végzi a legnehezebb körzéseket, melyek a tavalyi versenyen is méltó elismerésre jutottak *Imecs E.* ki ily merészségre nem jut el, de bogenjeit tiszta praecisítással és kellemmel végzi. A bíróság mindkét nemes versenyzőnek egy-egy tiszteletdíjat nyújtott át emlékül: elsőnek egy szépirodalmi könyvet; másodiknak a K. A. C. díszes sportkönyvét. Sajnálni lehet, hogy a szintén kitünő korecsolyázó *Pöppel Johanna* k. a. nem lépett fel ez alkalommal.

A rákversenyben (hátrafelé) csak iskolás gyerekek mérköztek. Itt *Pásztor István* II. oszt. tanuló nyert egy ezüst tallért.

Végre *Vigasversenyre* is csak tanulók álltak elő, kik között *Mészáros János* III. gymn. oszt. tanuló lett első s elnyerte a K. A. C. III. évkönyvét.

A versenyek rendezését az egyesület titkára intézte.

A versenybírók a helyszínén alakult meg kir. tanfelügyelő *Simó Béla* egyl. elnökkel. Tagjai: *Sándor Kálmán* alelnök, dr. *Bogdánfi Lajos*, *Varga Dénes* igazgató, dr. *Horváth Miklós*, *Volenszky Gyula*, *Sándor János* alispán, *Timbus Albert*, *Erecsényi Béla* és *Gál Zsiga*.

Versenydíjakra adományoztak: *Schusztter Györgyné* 1 tallért, *Sándor Kálmán* és *Borbély György* könyveket *Osztián Ernő* 50 krt, s több kisasszony a „Hölgyek díját.” Fogadják az egyesület köszönetét.

A vidám zene növelte az ünnepélyt s a jég publikum egészséges és lélekűdítő órát töltött ez alkalommal is.

B.—y.—

ATHLETIKA.

Torna és atletika.

Mióta a *Magyar Athletikai Club* fe máll, azóta mind nagyobb és nagyobb tért hódít magának: a görög angol atletika.

Lapunk ez i'én nyolczadik esztendőben veszi fel a küzdelmet a német rendszerű rideg torna ellen, és küzd, hogy azt kiszorítsa az iskolákból és helyébe behozza a magyar szellemben üzött atletikát.

Hosszú és kitartó küzdelmének van is látszatja.

Hiszen magik a német torna tanárai azok, kik a legerősebb küzdelmet fejtik ki a saját tárgyuk ellen, s ha vannak köztük is olyanok, a kik a régi módszerhez ragaszkodnak: talán a kenyeröket féltik?!

Ország-szerre alakulnak az atletikai clubok, s a régi torna egyleteknek is iöbnyire csak a neve „torna-egylet,” mert programjuk és céljuk ugyanaz, a mi a *M. A. Clubé*.

Nagyon kevés egylet van az országban, mely még sem akar a modern ezimének hódolni. Ezek az egyletek és vezérferfiaik nagy hargon hirdetik, hogy az ő rendszerük mennyivel fölötte áll az atletikának. Sok argumentummal és sokszor jölték már ezt bebizonyították.

Azzal is szeretnek előhuzakodni, hogy az ő módszerök milyen régi. No hiszen, ha csak épen az a jó, a mi régi, hát a mi atletikánk valamivel régibb ám, mint a torna, mert azt már a görögök is üzték és az angolok, s így tehát mi is csak a modern viszonyokhoz alkalmazott görög atletikát üzzük.

Bizonygatják, hogy a pedáns szertornázás egyenlően fejlesztí a test minden részét; míg az atletika nem használható úgy, mert minden rendszer nélkül folytatja a testgyakorlatokat.

De ez nem igaz. Az atletika a rendszeres!

Azonban az atletika és torna közt az a fő különbség, hogy az atletika egészen természetszerű, a torna pedig nem.

Az atletika inkább a gyakorlati életben előforduló testet edző munkák csoportosítása, rendszeresítése és sporttá való alakítása: a torna pedig a testnek matematice kimért mozdulatokkal és mozgásokkal való erősítése.

Mert csak sokkal észszerűbb az, ha futással, járással súlydobás és emelésel, vívással erősítjük testünket és az által, hogy másokkal összemérjük erőnket: mintha az ember vezényszóra rugdalózik, lökdös, hajlong jobbra balra és úgy szólva céltalanul forgolódik, kapálódik nyújtón, korlátan.

Az atletikai gyakorlatok mindenikének meg van a maga motívuma. Azoknál — eltekintve az izmok fejlődését — a közélet számára is gyakorlati okuk és sokszor, nagyon is közvetlenül vesszük azoknak hasznát. A torna pedig csak az izmoknak szigorúan anatómiai fejlesztése.

A tornában minden gyakorlatnál meg van határozva, hogy ezt azért kell tenni, mert ez az alkar, ismét más a has- vagy a derekizmokat erősíti: az atletikában elvégezzük, a gyakorlatot, hogy vele testünket edzzük és és benne örömlenket leljük és csak utólag gondolunk rá, hogy hát tulajdonképen ez: vagy az a gyakorlat a test mely részét is erősítette rát? . . .

A gymnastika hívei feledik azt, hogy az ember nem izmok és csontok összetétele, nem gép, melyet chablon-szerűleg kell javítani és épen tartani, hanem hogy az

ember a test és lélek szigorú összetétele, tehát ha a testet edzzük, vele együtt harmonikusan kell üdíteni a lelket is.

Leginkább megtámadják a német torna hívei az atletikát azért, mert egyik lényeges részét a versenyek képezik. Azt mondják ugyanis, hogy a versenyek az izmok tulságos megeröltetését kívánják ez pedig a test fejlődésére káros hatással van.

De ezzel is csak önmagukat czáfolják meg.

Mert azt ők is kénytelenek átlátni, hogy versenyekre szükség van. Tehát ők is rendeznek versenyeket. De a mint ezt teszik, a „német torna” „angol atletiká”-vá változik.

Különbön az atletikának sem a verseny a célja, mint azt ők állítják. A verseny csak eszköz. Cél a tréning. Azért tart az athleta-club versenyeket, hogy az ifjakban a kedvet feleleszse és buzdítsa őket a tréningre.

A mi pedig a túleröltetést illeti: a német rendszerű tornában épen úgy túleröltetheti magát akárki, mint az angol atletika versenyekben.

De a megeröltetést és az ebből folyó bajokat, valamint ennek ellenében a tornaszerek veszélyességét hiába emlegetik, mert sem a tornaszerek, sem az atletikai gyakorlatok nem lesznek soha veszélyesek, ha helyes a vezetés.

Anna állítás is célt-tévesztett, hogy a „tornaszerek rendszeres használata jobban erősíti a testet, mint az össze-visszatüzött atletika.”

Mert a torna csak torna. Az atletika torna is, hanem a torna észszerűen üzve és fűszerezve. Az atletika is rendszeres, csak hogy felölel mindent, a mi a testet edzi.

Számtalan ágában mindenki találhat nemcsak testének leginkább megfelelő gyakorlatokat, hanem igazi mulatságot is. Az öregebbek víznak, súlyt dobznak; a könnyű testű ifjú ugrik, fut száz yardot, az erősebb súlyt emel; távfutásra tréningre s ha belefárad az egyikbe, ott kínálkozik a másik mind tréfával, mulatsággal fűszerezve. Szóval nemcsak a testet edzi, üdíti a lelket is.

De látjuk is az eredményt.

A német torna mind szűkebb s szűkebb körre szorul s már az iskolákból is kezdik kiküszöbölni. Az atletika pedig napról-napra jobban terjed és nagyobb tért hódít s azt a torna a legvaskalaposabb hívei is kénytelenek elismerni, hogy az atletika ifjaknak, öregeknek egyaránt jobban tetszik, mint a torna. Ez pedig másképp nem lehet, minthogy jobb és többet ér.

Igen fontos az atletikában az is, hogy nem üzik idegen szellemben, mint a tornát, hanem a magyar nemzeti géniuszot megtartja.

Felveszi magában a már-már feledésbe menő régi magyar népies játékokat is és feleleveníti a „régí jó idők” deákjainak sportját a labdázást.

Burián Gyula

a «M. A. C.» — K. A. C. volt tagja.

TÜZOLTÓ-SPORT.

A székszárdi önk. tornász-tűzoltó egyletnek 1891. jan. 11-én Sirontsits Béla alispán elnökelete alatti tisztújító közgyűlésén megválasztott ez évi tisztviselők névsora: Elnök: Simonstits Béla, alelnök: Dr. Szigeth Gábor, titkár: Kálmán Károly, pénztárnok: Untermüller Alajos, választmányi tagok: Tóth Károly, Gerenday Lajos, Varasdy Lajos, Goldberger J. Mór, Guzmics Zsigmond, Föglein János, Udvardy Sándor, Takler József, Főparancsnok: Bodá Vilmos, alparancsnokok: Cziráky Imre és Milályffy Lajos, helyettes alparancsnokok: Vilm Ede és Zsigmond Péter. Szertárnok: Hódl Andor, zászlóvivő Csizmadia Sárdó.

GSONAKÁZÁS.

Regattistáink egy évi munkája.

A téli saison szokása, hogy a nyári sportok beszámolója ilyenkor közöltetik. Hiven követve e szokást, számot adunk a „Neptun budapesti evezős-egylet” tagjainak 1890-ben kifejtett munkásságáról. Itt közöljük az egyleti tagok evezéseinek kimutatását 1890-ről:

A tag neve	Az indulások összege	A megtett kilométerek összege, hegy- és völgyemenet	Használt hajó neve				Rang sz.	
			nyolczas	négyes	kettős	skiff	indulásokat tekintve	a megtett kilométer
ifj. Ádám Károly	42	149	1	39	1	1	23	28
Bánhegyi Árpád	8	69	2	5	1	—	34	34
Dr. Cserny Károly	8	28	—	—	8	—	36	37
Csécsei Nagy Miklós	105	699	7	38	60	—	9	8
Csizik Béla	131	682	7	36	72	16	5	10
Dr. Daruváry Géza	3	11	—	—	3	—	47	42
Dietzl Gusztáv	57	510	7	17	33	—	18	17
Egyed Sándor	70	571	6	34	25	5	16	15
Földváry József	8	48	1	5	2	—	35	36
ifj. Gillming Ferencz	106	749	1	6	23	76	8	6
Günther Károly	15	73	4	7	4	—	32	33
Nász Kálmán	87	711	6	30	46	5	12	7
Dr. Hausser Adorján	79	529	3	44	31	1	15	14
Hazay István	1	2	—	—	1	—	43	43
Héder Sándor	25	277	6	12	7	—	28	24
Hegedüs Béla	18	83	2	7	2	—	30	31
Hoffmann Sándor	44	361	3	16	14	11	22	21
Hübner Géza	107	685	6	40	61	—	7	9
Dr. Kármán Lajos	92	639	8	37	29	18	11	12
Kleiner Gyula	153	1232	11	70	46	26	4	1
Dr. Krasznay Ferencz	52	399	1	14	15	22	20	19
Lukovits István	16	110	—	3	13	—	31	29
Mészáros Ferencz	37	182	3	31	2	1	25	25
Nérey Ödön	56	453	3	18	35	—	19	18
Nessy Ernő	79	648	3	30	37	9	14	11
Pekár Gyula	81	377	1	64	16	—	13	20
Dr. Pekár Imre	27	176	—	2	13	12	27	27
Dr. Perger Ferencz	16	1161	12	104	44	2	2	4
Perger Ignác	103	61	6	82	15	—	10	13
Pitzek János	62	541	6	27	8	1	17	16
Saxlehner Árpád	3	14	—	3	—	—	40	40
Saxlehner Kálmán	49	305	4	22	23	—	21	23
Schwartzmayer Gyula	37	331	1	9	10	17	24	22
Sigmund Károly	6	327	—	—	3	3	37	38
Stangl Ödön	2	12	—	—	3	—	42	41
Dr. Stettner László	159	1174	6	15	28	110	3	3
Szendey Béla	173	1242	7	40	95	31	1	2
Teleszky János	19	70	—	5	14	—	29	32
Tergovcsics Jenő	111	1015	5	28	47	31	6	5
Dr. Várady Gábor	11	87	1	7	3	—	33	30
Váter József	4	16	—	2	2	—	39	30
Vimmer Géza	34	182	2	23	3	—	26	26
Zellerin József	3	56	2	—	2	—	38	35
Összesen	2445	17.419	144	977	926	398		

VELOCIPÉDEZÉS.

Uj velocipéd-raktár Budapesten. E hó folyamán fővárosunkban uj velocipéd-raktárnyilt meg: a »Brömer, Elmerhausen és Reich« bécsi velocipéd-gyár budapesti főügynöksége megnyitotta Fogl József Lajos.

LÖVÉSZET.

»A budapesti polgári lövész-egyesület« — mint magán uton értesülünk — méltányolva az érdemeket, melyeket a »Herkules« a lövészet s a. e. gylet érdekében szerzett s egyszerűs mind, hogy oly közlönyt nyerhessen meg, mely az egylet céljait mindig hűvel szolgálja, — a »Herkules«-t hivatalos közlönyül választotta. Hivatalos értesítést ez ideig nem kaptunk.

Alapítottott

1850. évt. en.

Ö Felsége a király legmagasabb személyes elismerése!

Cs. és kir. szab.

Minden verseny a'kalmával legelső érmekkel kitüntetett

CHEMIAI-TECHNIKAI

laborium hektograf-gammiáru

és

kautschuk bélyegzőgyár

erőműtani és véső műintézet

mindennemű irodai szükségletek gyára

vegyész TINTNER J. E. mérnök

A felséges kir. család több tagjának, ugyszinté a legmagasabb bel- és külhoni hatóságok, előjáróságok intézetek s'b. szállítója

Budapest, Kigyó-tér 2. szám.

Bécs, V., Krongasse 6. saját házában.

Creiffner és Rausch

BUDAPEST,

VI. kerület, Andrássy-út 8. sz.

Kerti- és szoba-tornaszerek,

nyujtok és gyűrűhinták,

tetszés szerinti magasságra állítható kötelek és hevederek,

kötéllétrák mászó-kötelek,

golyós-rudak, tornabotok, ruganyos erő és izom-edzők

(RESTAURATOR)

minden nagyságu tornagolyók, ugy a tornaszatnál szükségellendő kellékeket nagy választékban és jutányos árak mellett ajánlanak.

„COLUMBUS“

Legjobb koresolya találmány

mely az 1890-iki bécsi gazd. kiállításán nagy díszoklevéllel lett kitüntetve.

Arak;
 Columbus) 20, 21, 22 cm h. lábra p. 7.50
 koresolya) 23, 24, 25 „ „ „ 8.—
 A hány centiméter hosszu a láb, ille-
 leg a cipő, olyaa
 számu koresolyán
 rendelendő.

Achilles- (gyermeklábra 1. sz. párja } 1 frt 20
 csuklószi)) női lábra 2. „ „ }
) férfi „ 3. „ „ }

5 másodperc alatt fel és leérőfolható.

Rendel **Rohoney G.** Budapest, Andrásy-ut 12.
 hető: Fiók: Bécs I. Kärntnerr. 1.

SCHUNDA VENCZEL JÓZSEF

csász. és királyi szabad.
 udvari hangszergyára.

a magy. kir. operaház és a
 nemzeti színház szállítója.

Vonó-, fütő-, réz- és fuvó-hangszerek

Saját találmányu javított és szab.

czimbalmok pedállal és a nélkül.

Allaga-féle czimbalom-iskola I. és II. rész, u. m. több
 átírat is nálam jelent meg és kapható.

Hangszer-alkatrészek és hurok.

Budapest, magyar-utca 26. sz. (saját házában.)

JAEGER tanár

társulata.

Tulajdonos: Jordán Károly,

Egyedüli főraktára a valódi:

normál-alsóruhaneműeknek

Benger W. fiai bregenzi gyártmánya.

Budapest, IV. váczi-utca 30. szám.

Férfi-, női- és gyermek-normál-alsóruhaneműek, gyapju
 szövetek vadász-gyapju-mellények, valamint felsőru-
 háknak mérték szerinti elkészítése saját műtermünkben.

Képes árjegyzékek ingyen és bérmentve.

Az egyetlen magyar könyv a
 koresolyázásról
A koresolyázás kézikönyve.

Írta:

PORZSOLT JENŐ.

Számos képpel. Ára 1 forint

Kapható:

Lampel R. (Wodianer F. és fiai)

udvari könyvkereskedésében

Budapest, Andrásy-ut.

KARLSBADI

czipő-külön-

legességek.

**Kajári
 Dezső**

Budapest, Dorottya-utca 8. szám a.

Ajánlja legdusabb választékban

férfi-, női- és gyermek-czipő-árúit

séta- és promenád-czipőket

a legolcsóbb árak mellett. — Különös figyelemmel

regatta-, velocipedező-, turista- és hegymászó
 tornaczipőket, vadász csizmákat

mindennemű bőr- és vászonból urak, hölgyek és gyermekek részére
 ugymint **Legujabb openkát vagy boeskorokat,**

világos bőr- és gummitalpu czipőket

nagy választékban raktáron tart.

Vidéki megrendelések mérték vagy minta-czipő szerint leggyorsab-
 ban eszközöltetnek.

**Eisenschiml és
 Wachtl,**

Budapest, Erzsébet-tér 9.

CYÁR:

Bécs VII. Kaiserstr. 62.

Alapított 1856-ban.

Többszörösen kitüntetve.

Fényképészeti

készülékek.

Teljes felszerelés amateur pho-
 tographusok számára.